

Υπαραχνοειδης Αιμορραγια

Ιστορια

Διαγνωση

Προγνωση

Θεραπεια

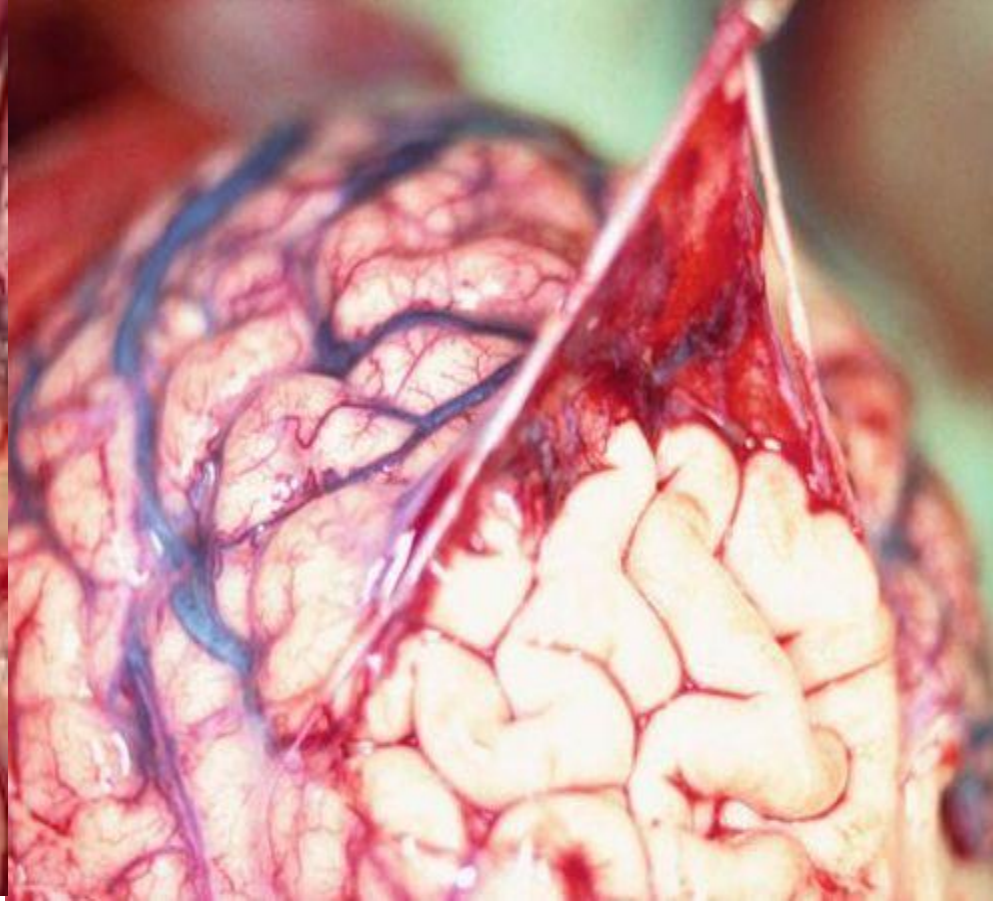
ΝΧ Κλινικη
Πανεπιστημιο Αθηνων
Ευαγγελισμος

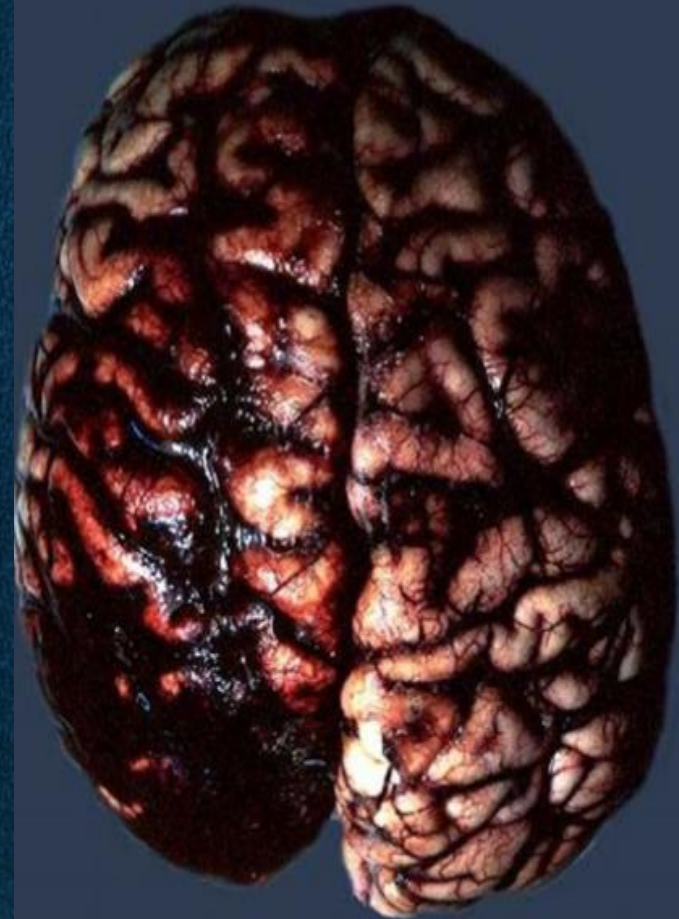
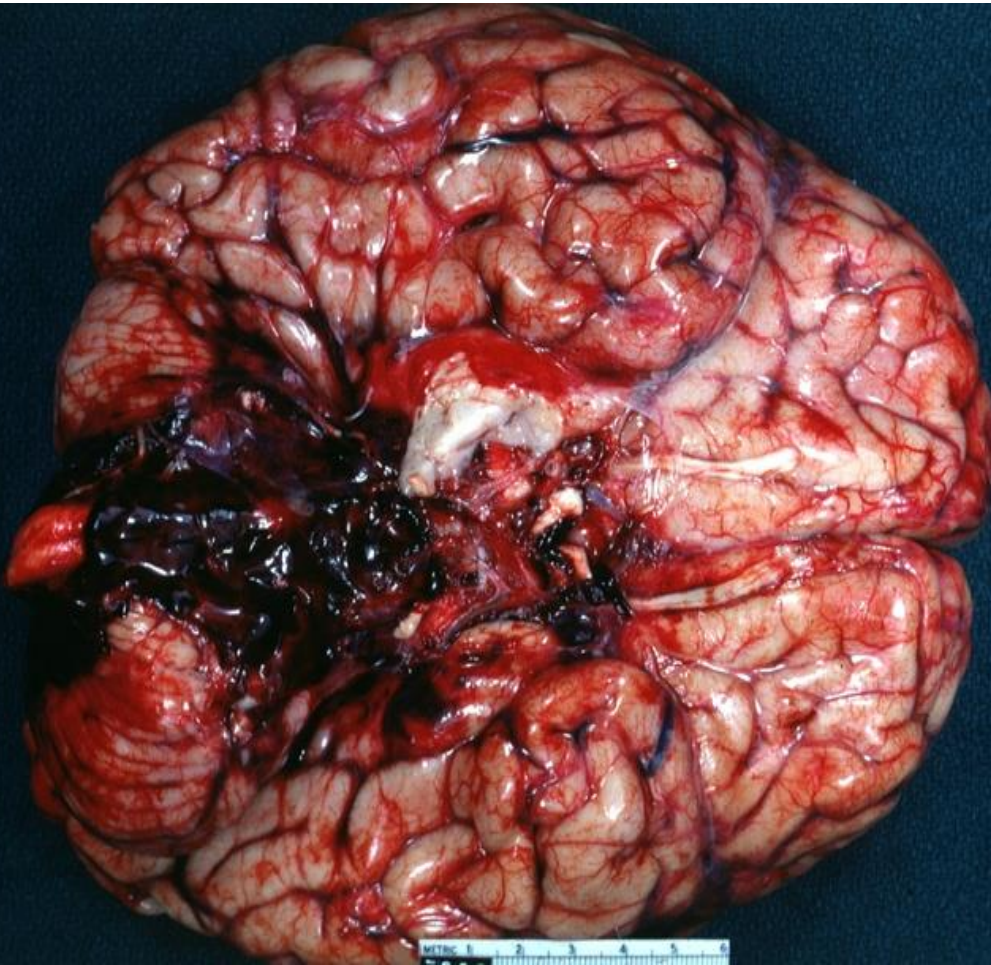
Θεραπευτριο: "Ευαγγελισμος"

ΑΝΑΤΟΜΙΑ

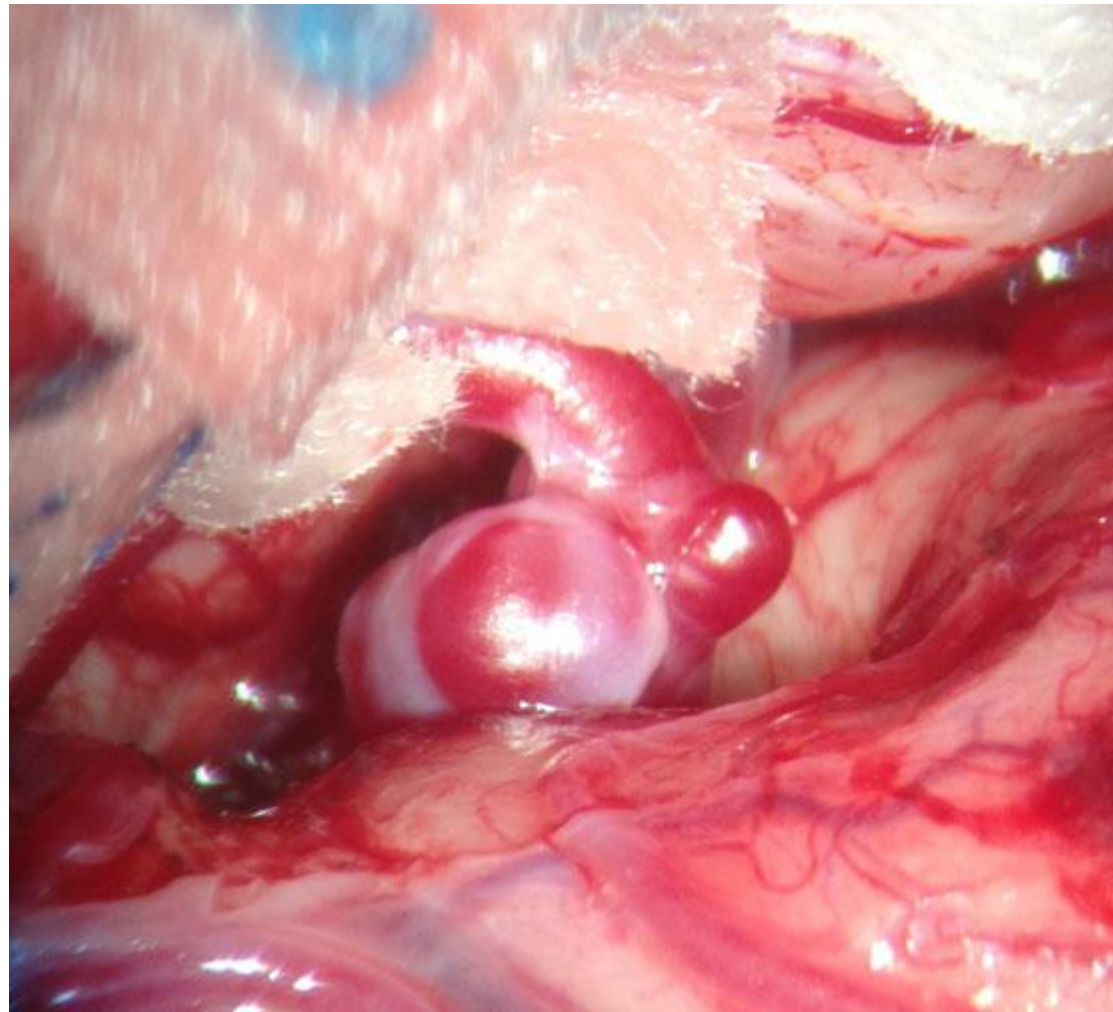
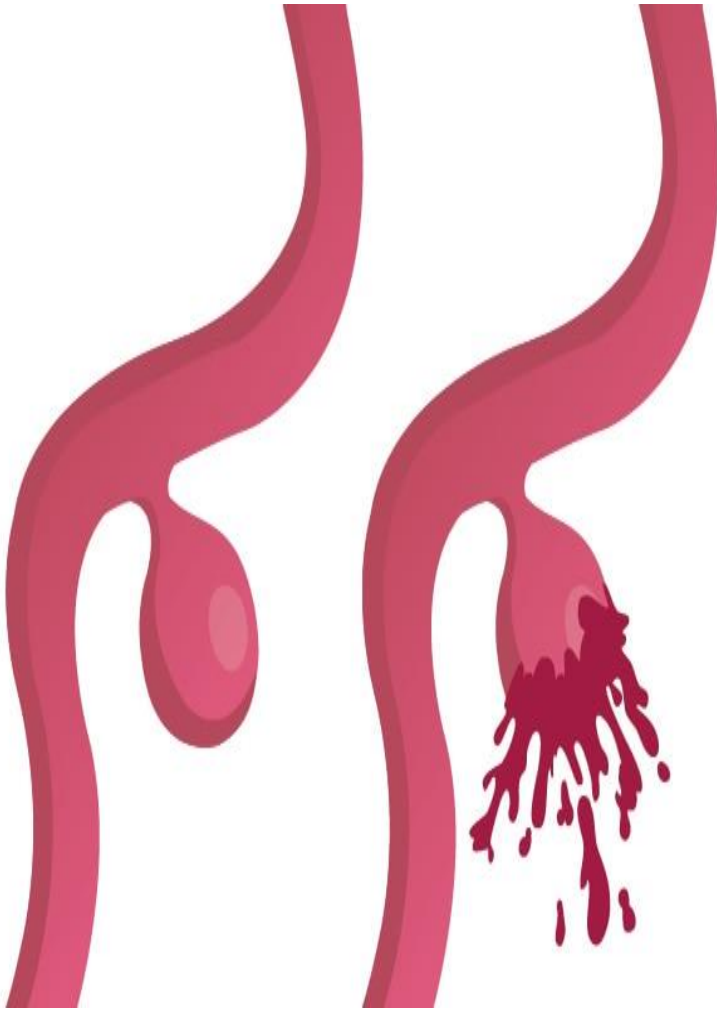
Αραχνοειδης Μηνιγξ Υπαραχνοειδης Χωρος = ENY

ΟΡΙΣΜΟΣ ΥΑ Παθο-ανατομικός

ΑΙΤΙΑ ΥΑ ΑΝΕΥΡΥΣΜΑ

Υπαραχνοειδης Αιμορραγια

Παθολ.
Νευρολ.

ΤΕΠ

ΝΧκη
ΝΟΣΟΣ

1981

ΔΙΑΤΡΙΒΗ 1994

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

- **719**   **World Neurosurg**   **2016**
- **218**   **Br J Neurosurg**   **2005**
- **160**   **BrJ Clin Pract**   **1993**

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Αναπτυξη απο ΝΧκη

Stroke 2012

Guidelines: Aneurysmal SAH

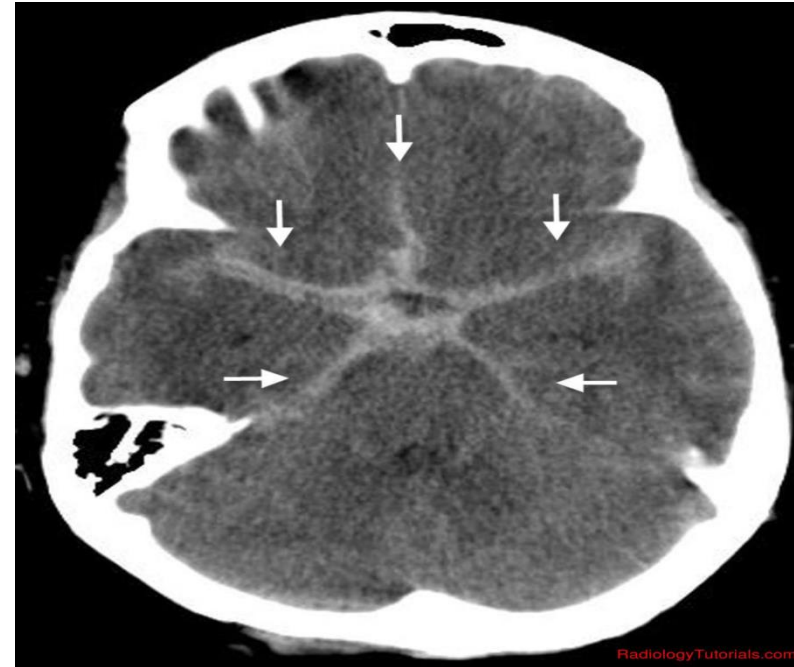
American Heart / Stroke Association

AANS / CNS / NISS

Ιδανικός ΑΣΘΕΝΗΣ < 5 %

- < 65
- ΗΗ 1/2 - Fisher 2
- Αμεση Διακομιδη
- Ευκολη Ανατομια
- 100 % Θρομβωση
- Αμεση Επανοδος

Ιδανικός ΑΣΘΕΝΗΣ < 5 %

- 1η Αγγειογρ (-)
- Επιστροφή
- 2^η Αγγειογρ ;
- «ΔΥΣΚΟΛΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ»
- Χρονία Φαση

«Κλασσικός» ΑΣΘΕΝΗΣ < 5 %

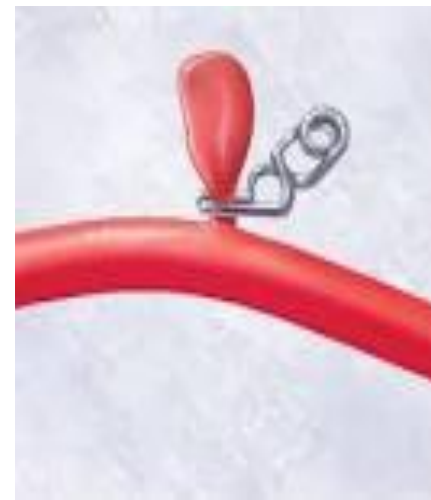
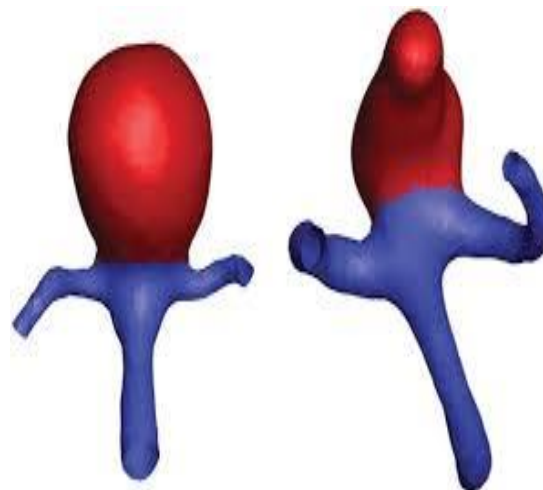
- **Παν-πολλα Προβληματα**
- **Πολλαπλες Φασεις**
- **Πολυκλαδικη Αντιμετωπιση**

Υπαραχνοειδης Αιμορραγια

Αγγειογραφια

85 %
Ανευρυσμα

ΝΧκη
ΝΟΣΟΣ

ΑΕΕ

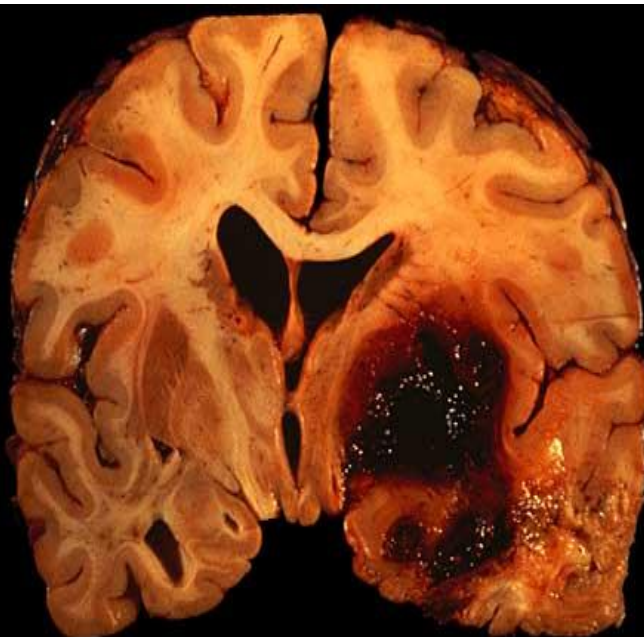
Ισχαιμικά

85 %

Αιματώμα

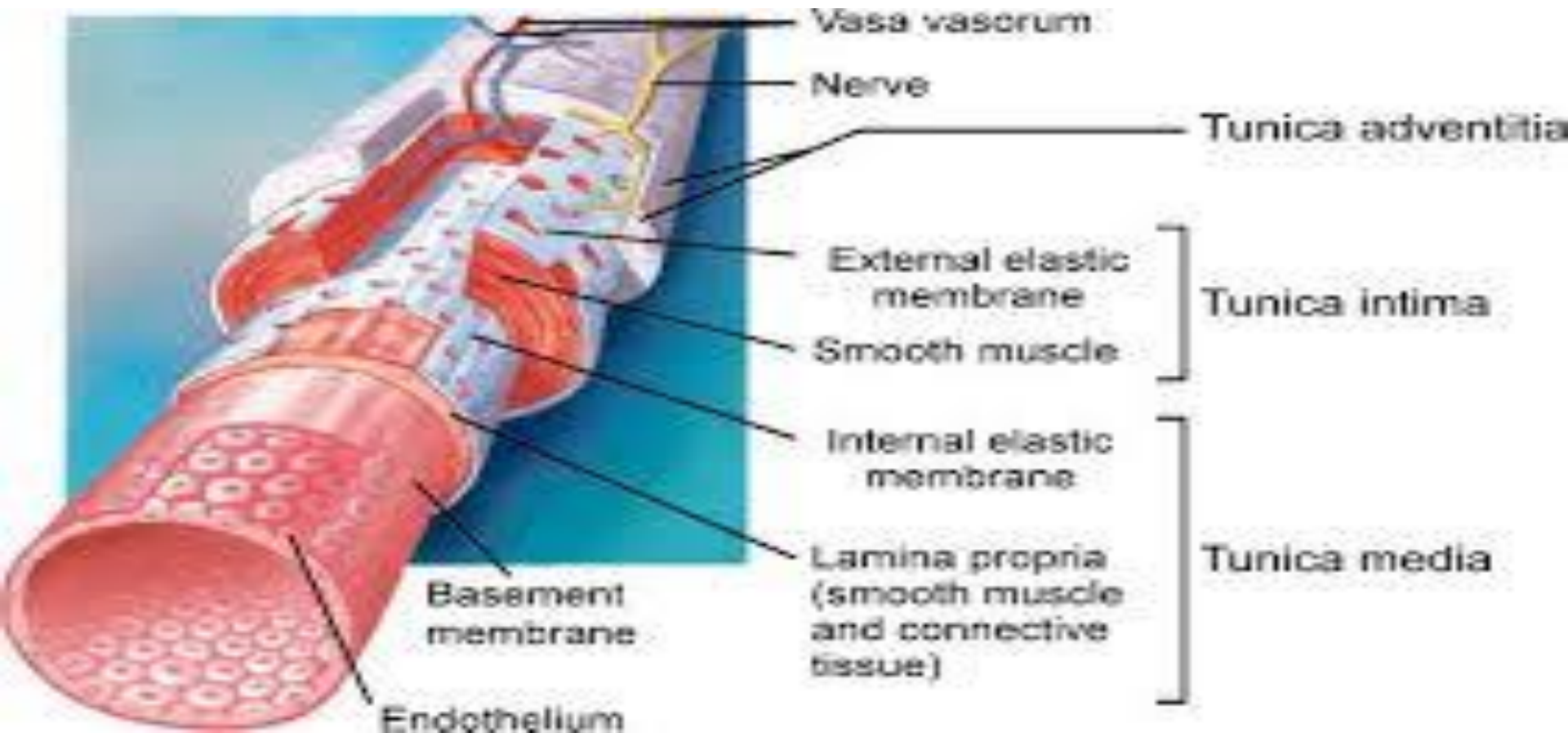
12 %

ΥΑ 3%

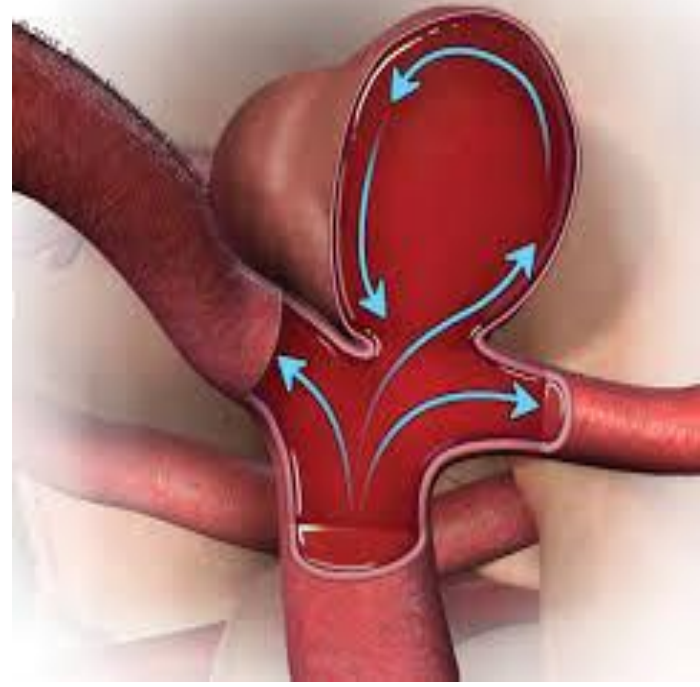

ΠΑΘΟΓΕΝΕΣΗ

7 στρώματα !

Παθογενεση

- **Ελλειμμα μυϊκου χιτωννα**
- **Αιμοδυναμικα αιτια**
- **Εκφυλιστικα αιτια**

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Ιπποκράτης
«αποπληξια»
- Γαληνός

Παυλος Αιγινητης 625 – 690

ΗΜΙΠΛΗΓΙΑ

The Seven Books of Paulus Aegineta

Translated From the Greek : With a
Commentary Embracing a Complete
View of the Knowledge Possessed by
the Greeks, Romans, and Arabians on
all Subjects Connected With Medicine
and Surgery

FRANCIS ADAMS, AEGINETA PAULUS

Willis 1664

- Ανατομία
- Φυσιολογία

CEREBRI
ANATOMIE:

CUI ACCESSET
NERVORUM DESCRIPTIO
ET Usus.

STUDIO
THOMÆ WILLIS, ex *Aede Christi*
Oxon. M. D. & in ista Celeberrima
Academia Naturalis Philosophiæ Pro-
fessoris Silesiaci.

LONDINI,
Typis Jæ. Hylber, Impressis Jæ. Martini & Jæ. Alsop
spæd insignis Campaniæ in Cœmeterio
D. Pauli. MDCCLXIV.

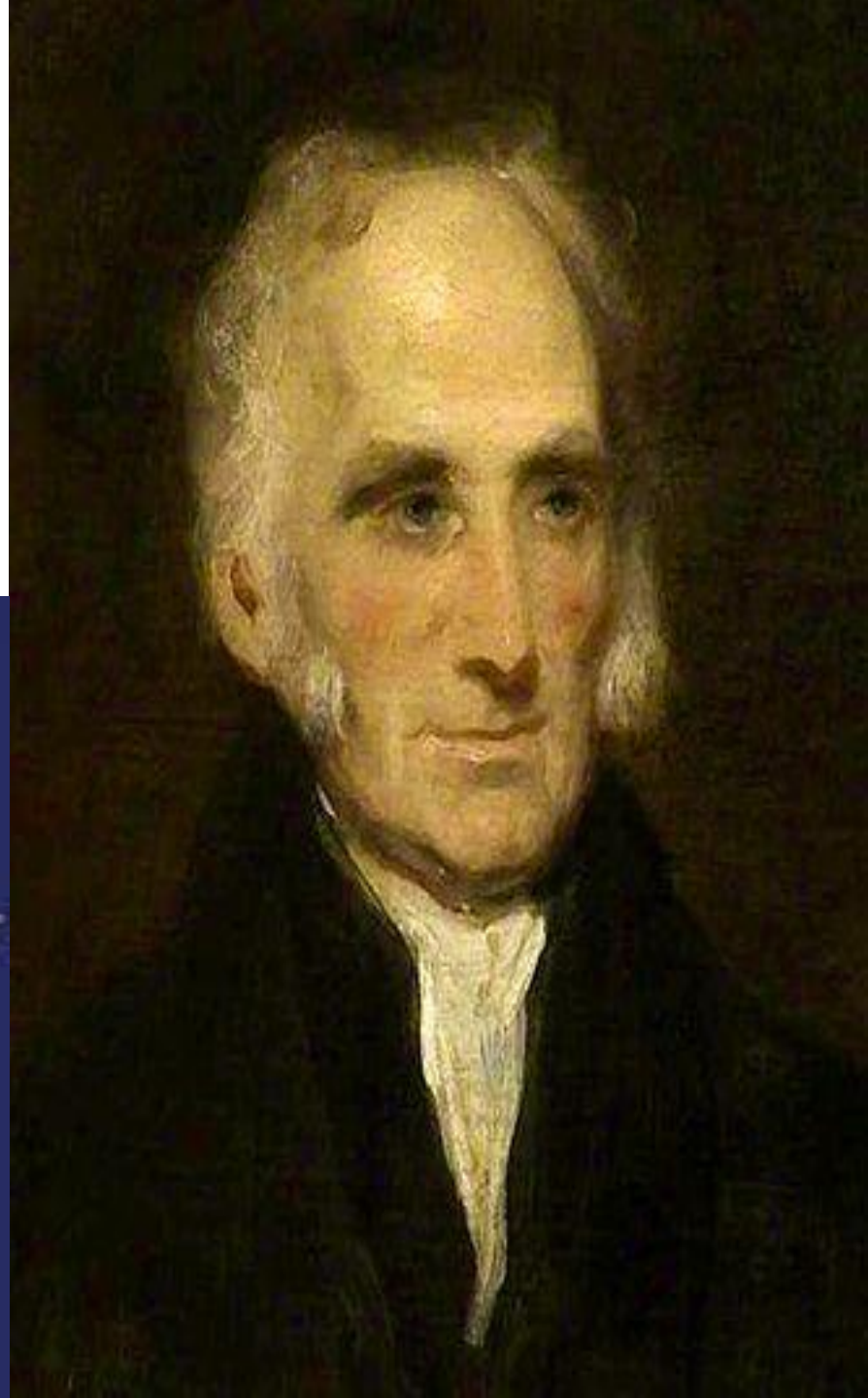
Morgagni 1761

Νεκροτομή

G. Blane 1800

**5 ετη ΔΤ ορασης
αμφω καρωτιδες**

Cooper

- 1808

- Απολινωση

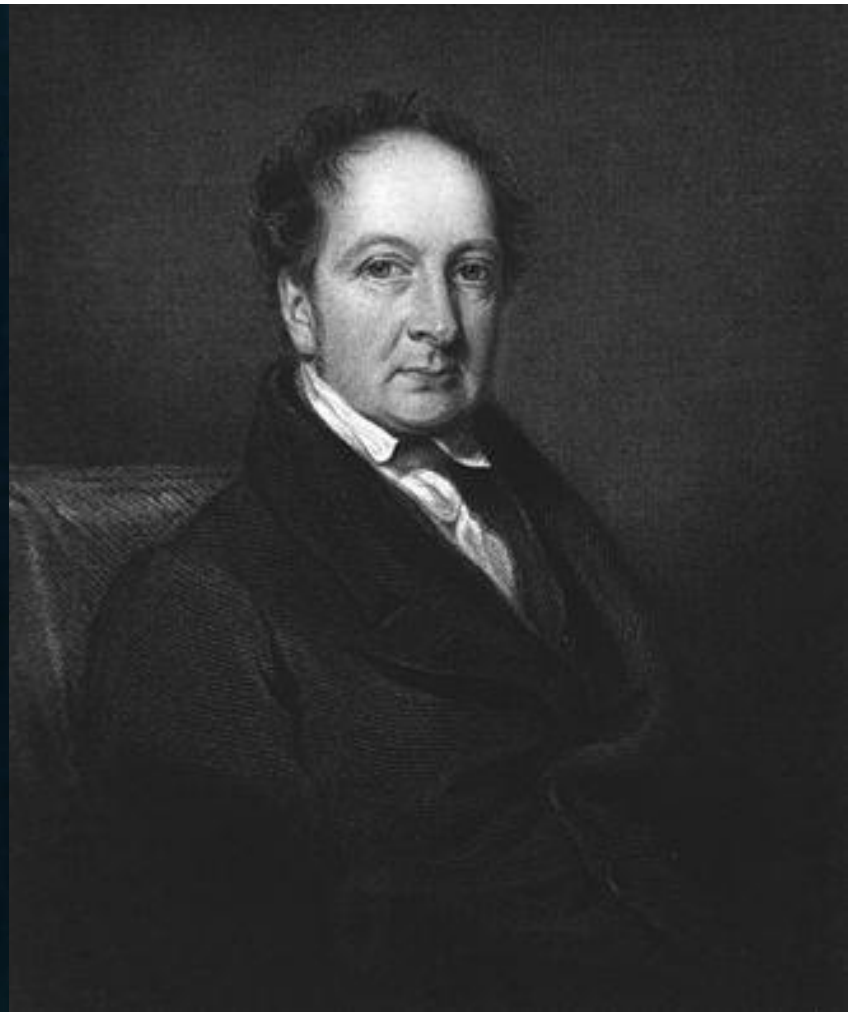
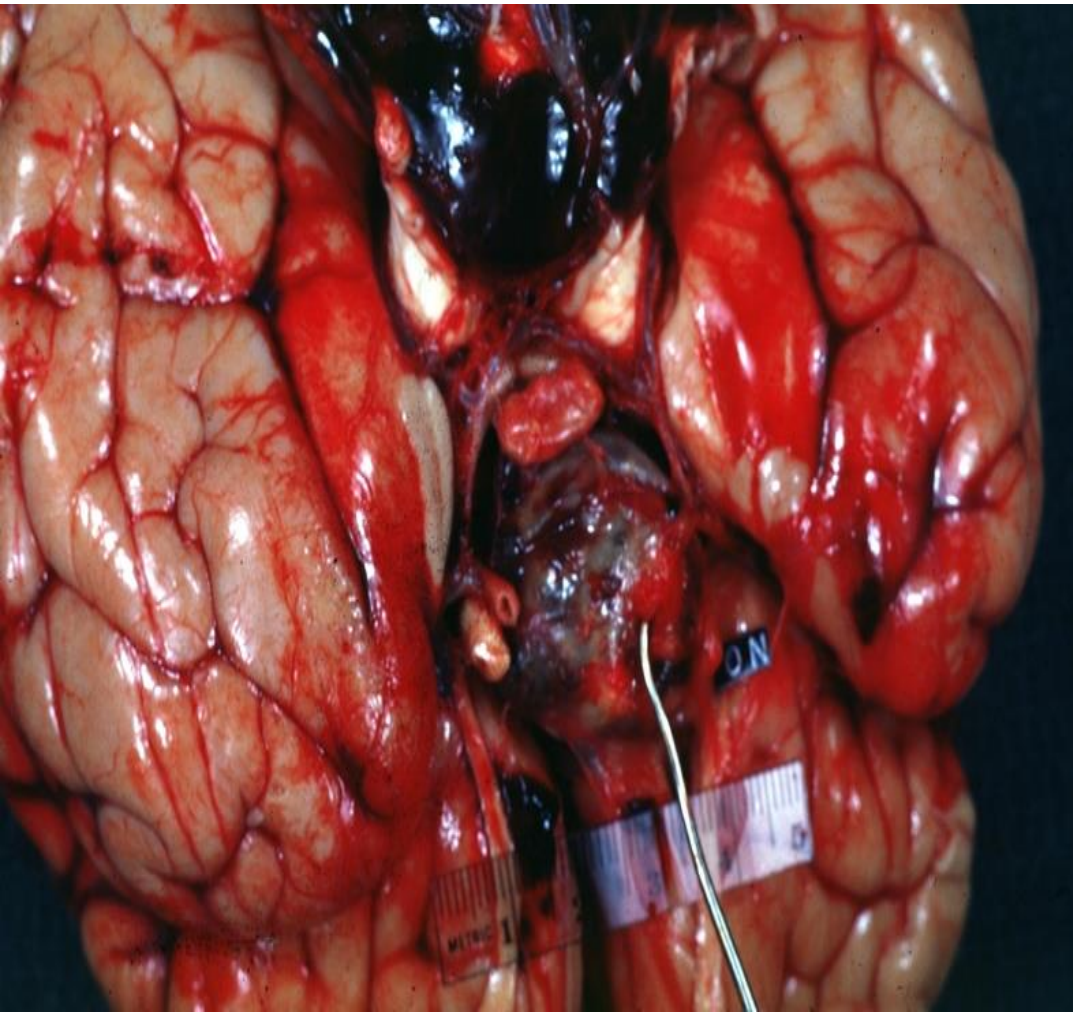
- Κ. Καρωτιδα

Figure-1. Right internal carotid angiogram (a) demonstrates filling of cavernous sinus and superior ophthalmic vein. Flow in the ICA branches is reduced due to steal phenomenon. Detachable balloon deployed in cavernous sinus, on post-embolization angiogram (b) there is no venous filling while good flow can now be seen in ICA branches. (c) Orbital congestion and swelling at presentation. (d) Marked symptomatic resolution on follow up 2 weeks after embolization.

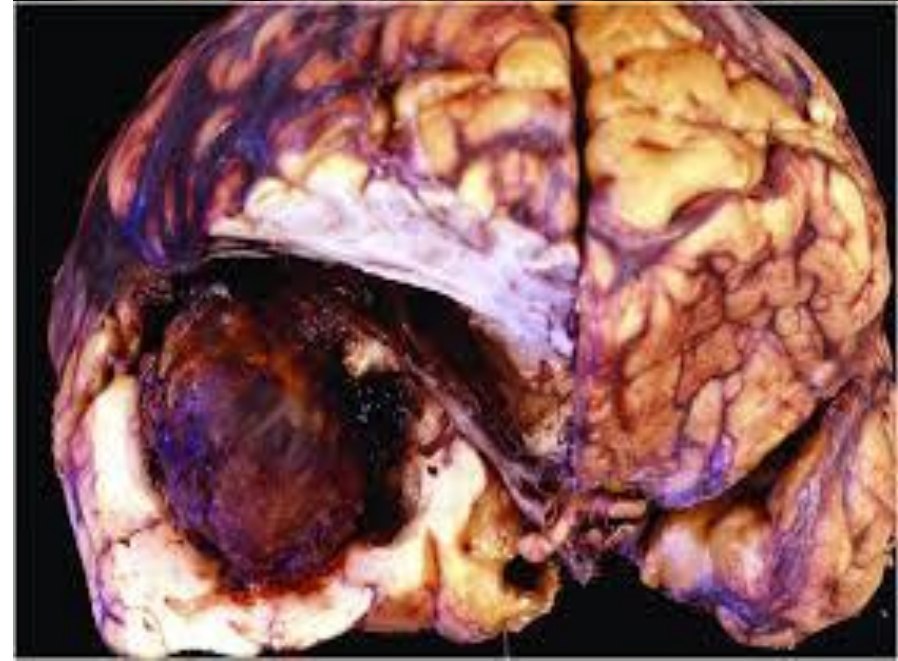
John Cheyne 1812

ΥΑ - ανευρυσμα

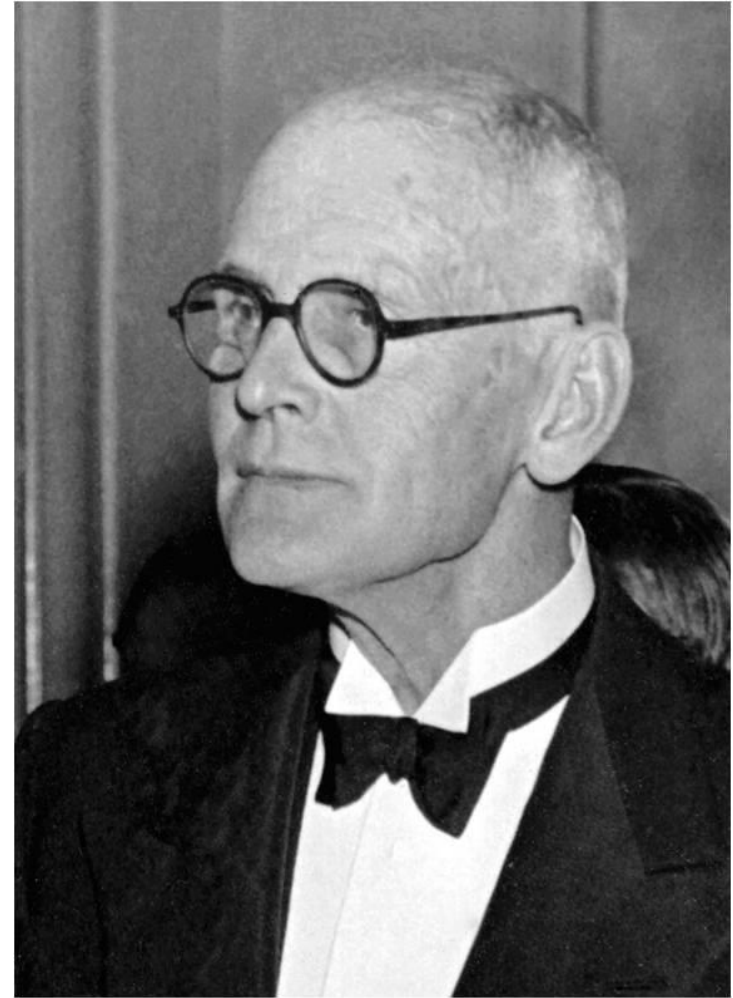
V. Horsley

- 1890
- London
- Ογκος
- Γιγαντιαιο
- Απολινωση
- Κ. Καρωτιδα

Symonds

- 1924
- London
- Διαγνώση ΥΑ
- ΟΝΠ

Ε. Moniz

- **Αγγειογραφια**
- **1927**
- **Ανευρυσμα**
- **1933**
- **Nobel**
- **1949**

- **N. Dott 1931**
Edinburgh / wrap
- **W. Dandy 1937**
Baltimore / clip
(1911 Cushing clip !)

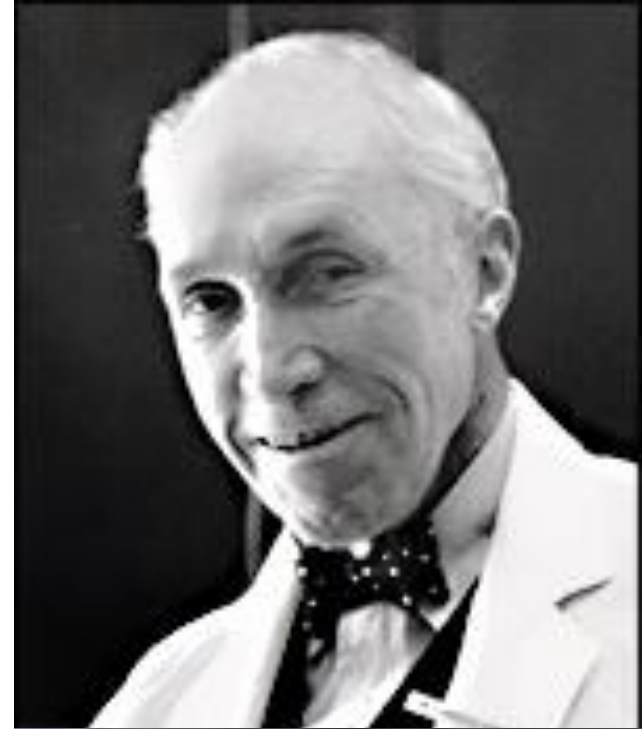

ΜΙΚΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

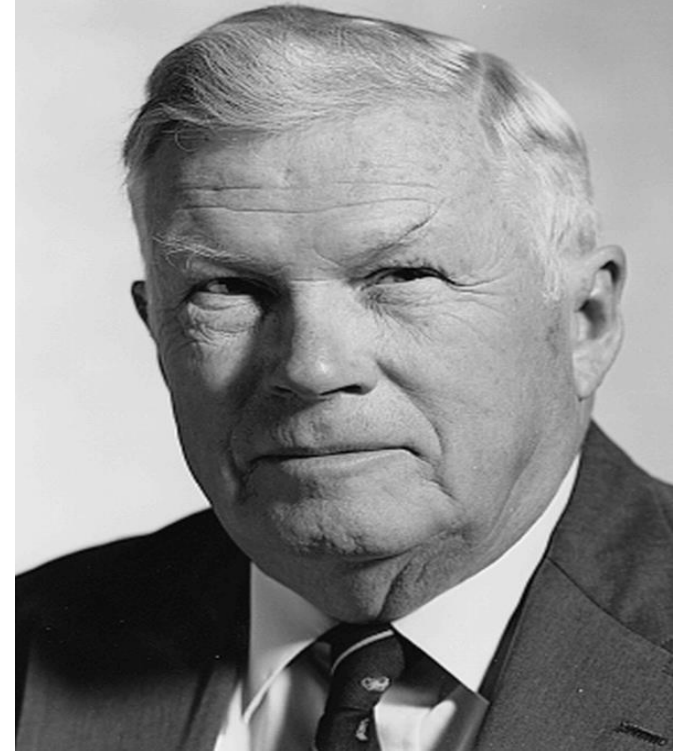
1966

- **L. Pool**
1966 (Columbia)
- **W. Lougheed**
1969 (Toronto)

ΜΙΚΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

- **G. Yasargil**
1969
- **C. Drake**
1700 οπισθιας

Clips 1911 - 1975

- **Cushing 1911**
- **Schwartz 1948**
- **Olivecrona 1950**
- **Mayfield 1969**
- **Heifetz 1969**
- **Yasargil 1970**
- **Sugita 1975**
- **> 100 ΕΙΔΗ**

Ενδαγγειακή

- **Serbinnenko**
1969 / balloon

- **Guglielmi**
1990 / coil
LA

Υπαραχνοειδης Αιμορραγια

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΕΚΒΑΣΗ	Προ 1960	Μετα 1960
Θανατος	60 %	30 %
Αναπηρια	20 %	20 %
Ιαση	20 %	50 %

Επιδημιολογία

ΥΑ

3 % ΑΕΕ

1/2 Χειρ.

1:10.000

ετος

1000

Ελλαδα

ΕΛΛΑΔΑ: ΥΑ = 3 %

- Stroke incidence and case fatality in southern Greece: the Arcadia stroke registry.
Vemmos KN et al. ***Stroke* 1999**
- Stroke incidence in a Mediterranean island population: the Lesvos stroke study.
Stranjalis G et al. ***Neuroepidemiology* 2014**

Επιδημιολογία

Ανευρυσμα

2 %

50 %

ΥΑ

Οικογενής

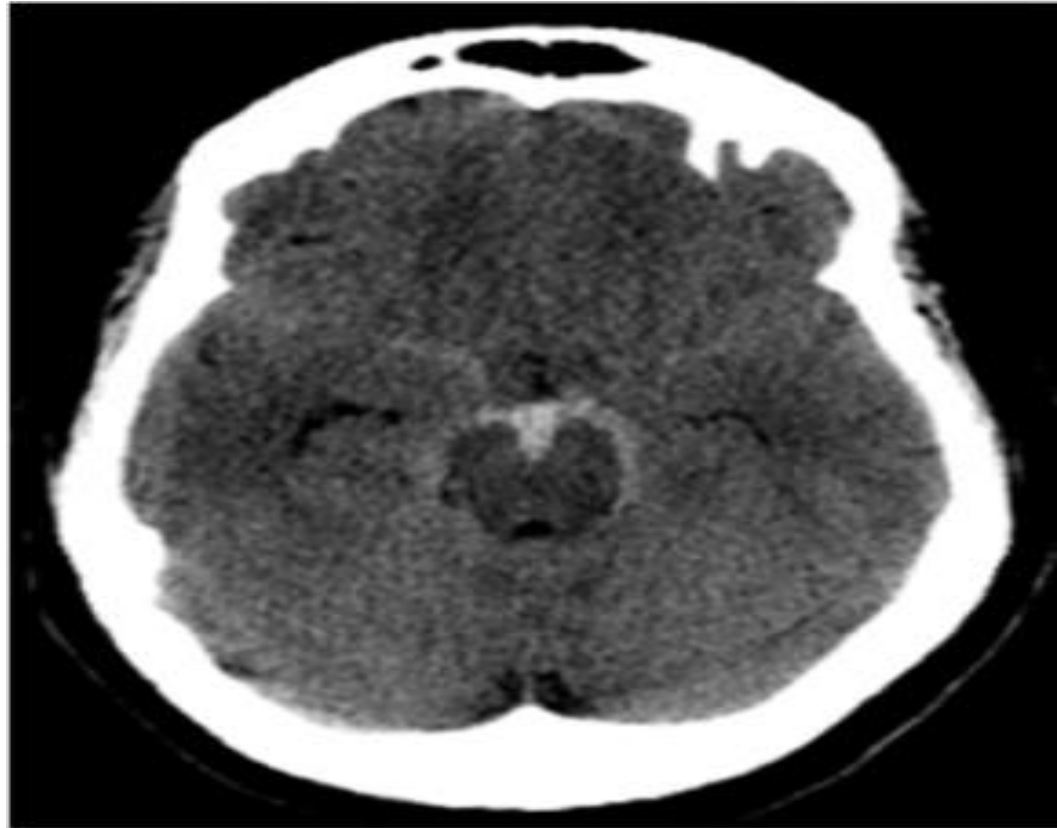
15 %

Πολλαπλά

15 %

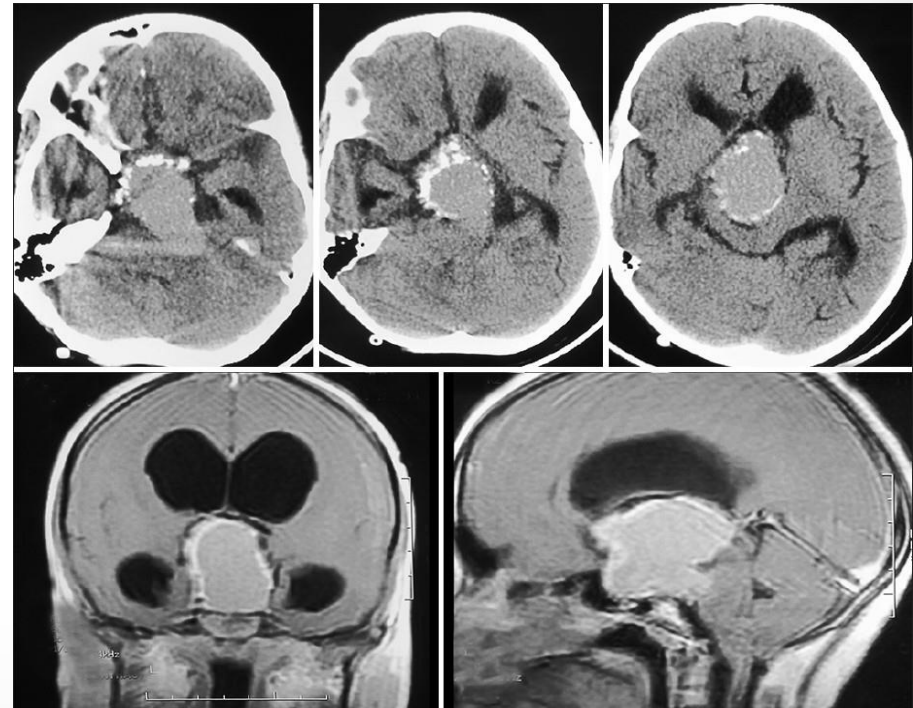
ΥΑ χωρίς Ανευρυσμα (15 %)

- **Αγνωστη**
- **ΑΦΔ**
- **Κακωση**
- **Αντιπηκτικά / ΔΤ Πηξης**

Ανευρυσμα χωρίς ΥΑ

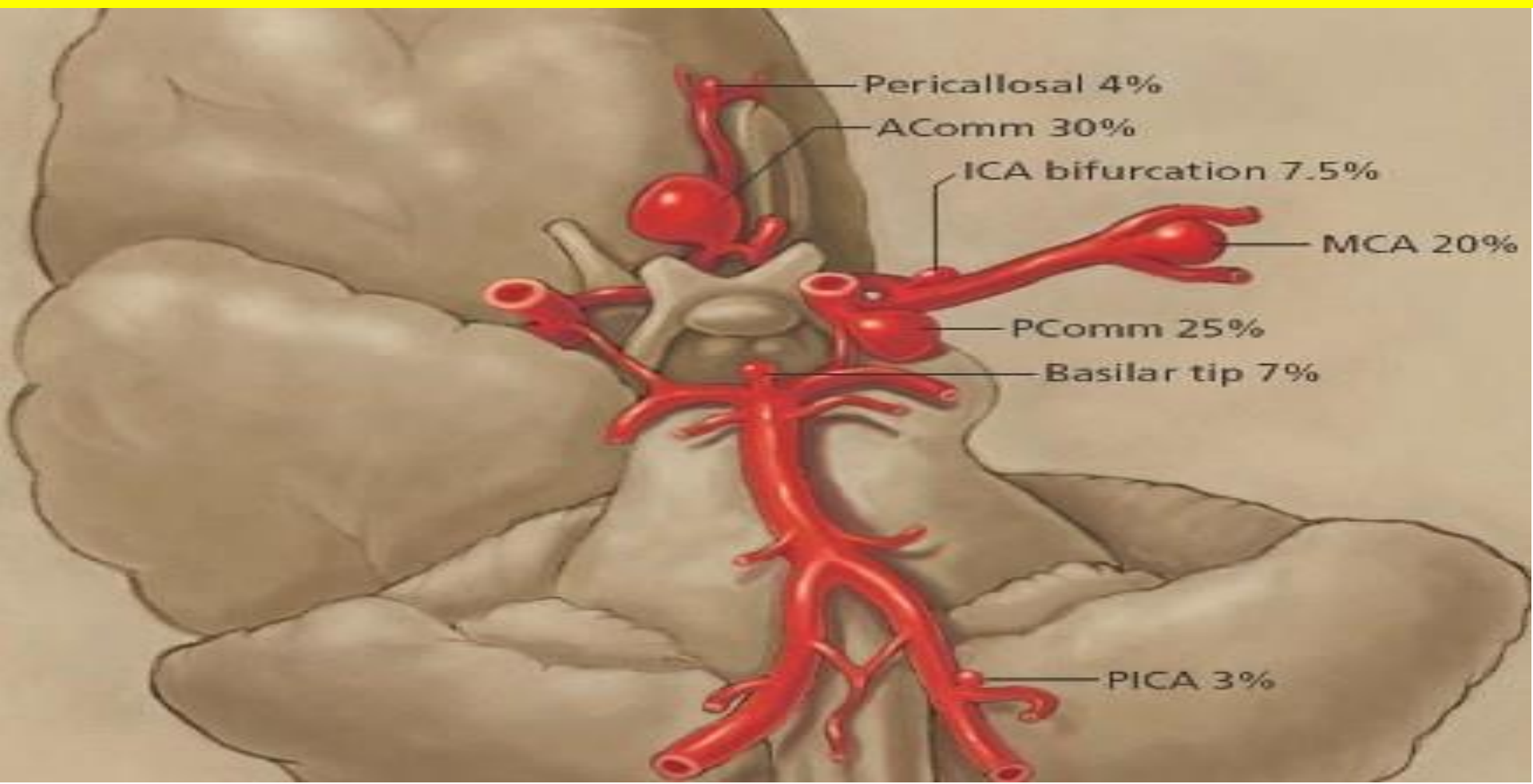
- Τυχαιο
- Οραση / Πτωση βλεφαρου
- Ισχαιμικο ΑΕΕ
- Επιληψια
- Γιγαντιαιο ΧΚΕ

Τοπογραφία

Προσθια 85 %

ΠΑΑ 40 % ΜΕΑ 35 % ΟΑΑ 35 %

ΠΡΟΓΝΩΣΗ

- **Κλινική εικόνα (HH & WFNS)**
- **Μεγεθος αιμορραγίας (FISHER)**
- **Ηλικία / Ατομικο**
- **Ανατομία (μορφολογια-μεγεθος)**
- **Νεα αιμορραγια**
- **Αγγειοσπασμος**

Τυπικός/η Ασθενής

50 - 55 ετών **65 %**

Πονοκεφαλος **60 %**

Νευρολογική **40 %**

Ανευρυσμα **85 %**

ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟΣ

- **αιφνιδιος**
- **ισχυρος**
- **επιμονος**
- **ινιακος**

ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟΣ

- **«Ο πιο δυνατός»**
- **Λιποθυμία**
- **Προειδοποιητικά**

Κλινική Εικόνα

```
graph TD; A[Κλινική Εικόνα] --- B[Ναυτία Εμετοί]; A --- C[Φωτοφοβία]; A --- D[Αυχενική Δυσκαμψία]; A --- E[Εμπυρετο];
```

Ναυτία
Εμετοί

Φωτοφοβία

Αυχενική
Δυσκαμψία

Εμπυρετο

Κλινική Εικόνα

```
graph TD; A[Κλινική Εικόνα] --> B[Hunt Hess]; A --> C[WFNS]; A --> D[GCS];
```

Hunt
Hess

WFNS

GCS

Μη Εγκαιρη – Εγκυρη

ΑΥ

```
graph LR; A[ΑΥ] --- B[Ημικρανια]; A --- C[Αυχενικο]; B --- D[Παραρρινια]; C --- E["Ιογενης Μηνιγγιτις"]
```

The diagram is a flowchart with five blue rounded rectangular boxes. On the left is a box containing the Greek letters 'ΑΥ'. Two lines branch out from the right side of this box to two boxes: 'Ημικρανια' (top) and 'Αυχενικο' (bottom). From the right side of the 'Ημικρανια' box, a horizontal line connects to a box containing 'Παραρρινια'. Similarly, a horizontal line connects the right side of the 'Αυχενικο' box to a box containing 'Ιογενης Μηνιγγιτις'.

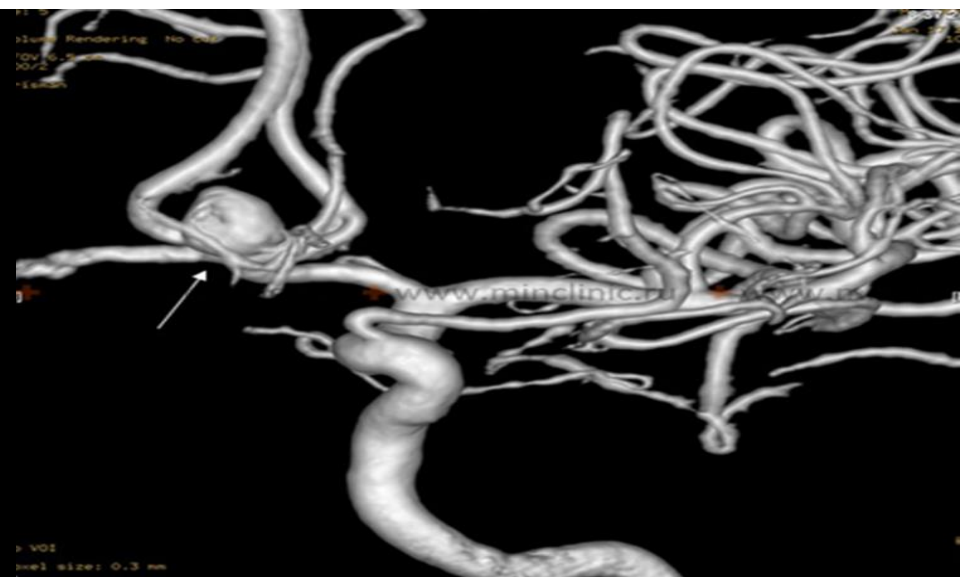
Ημικρανια

Παραρρινια

Αυχενικο

Ιογενης
Μηνιγγιτις

CT - CTA - DSA

Αρνητική Αξονική

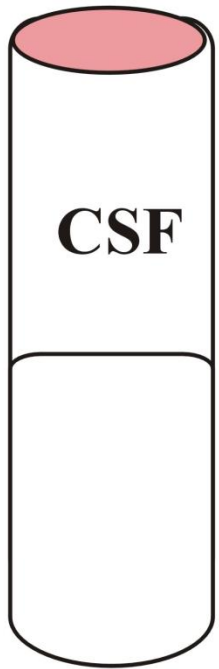
Ευαισθησία περί 100% μέχρι 3 ημέρες

Όχι ΟΝΠ !
< 6 ωρ.

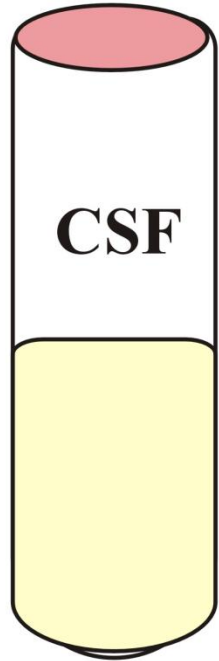
ΟΝΠ - ΤΕΠ
Μη ιδανική

Ξανθοχρωμία

Ξανθοχρωμια

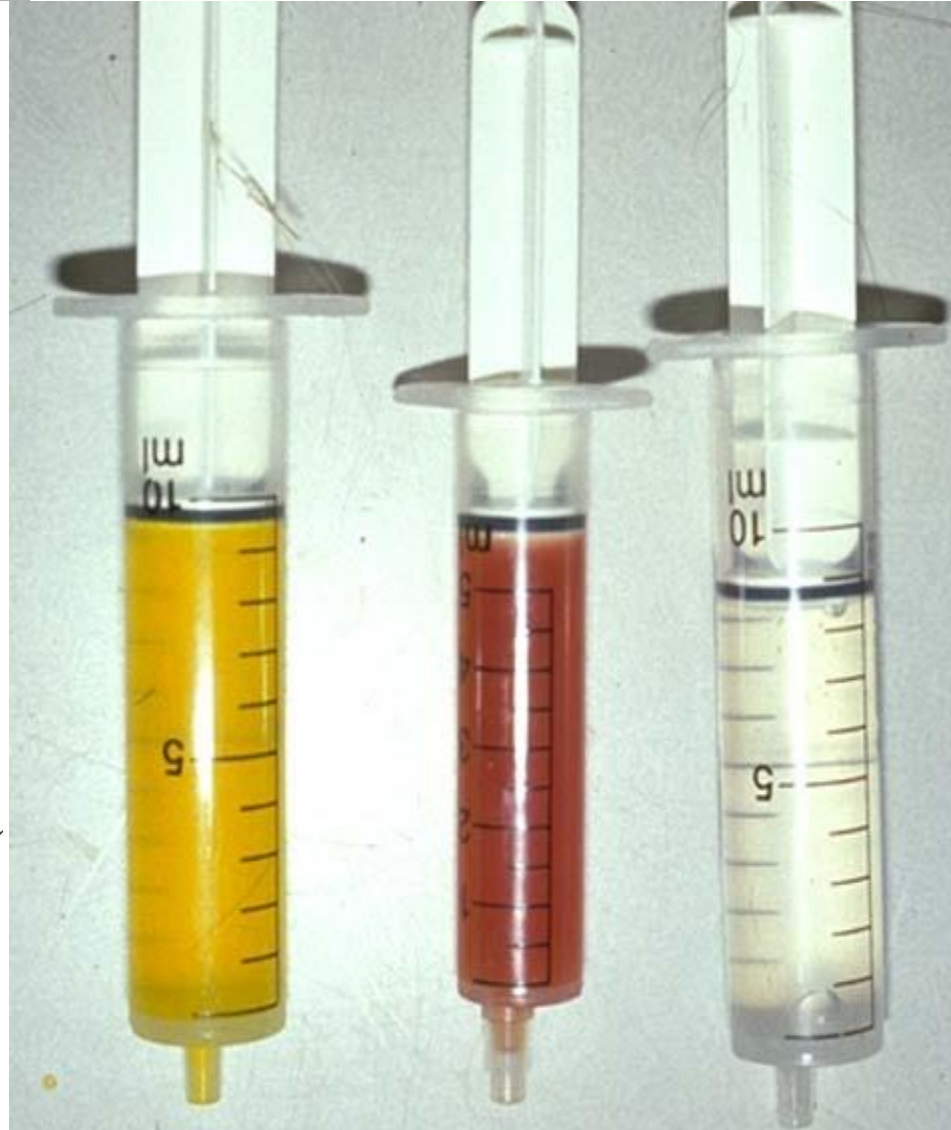

Clear
colorless

Xanthochromasia
Positive

Compare against the
white background

Αρνητική CTA

No consensus

No DSA

Περιμεσεγκεφαλικη

DSA + R

Διάχυτη

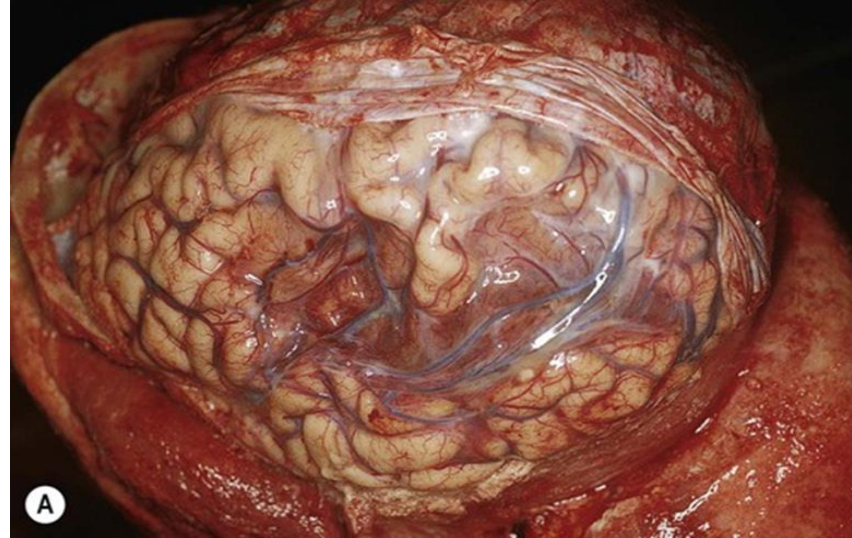
Θετική CTA

Επαρκής για clipping

Ανεπαρκής για coiling

Ρήξη Ανευρυσματος Κυριες Επιπλοκες

- **Οιδημα**
- **2^η Αιμορραγια**
- **Ισχαιμια**
- **Υδροκεφαλος**

Θεραπεία

- **ΜΑΦ**
- **Σκοτος**
- **Αναλγησία**
- **Υγρα**
- **ΣΑΠ**
- **Πυρετος**
- **Nimotop**

Θεραπεία

- **Οιδημα (ΜΕΘ)**
- **Νεα Αιμορραγία (Χ – Ε)**
- **Αγγειοσπασμος (ΜΕΘ)**
- **Υδροκεφαλος (Χ)**

ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Οιδημα
Αυξημενη ΕΚΠ

Νευρο-
παραμετρηση

Νευρο-
προστασια

Παροχετευση
ΕΝΥ

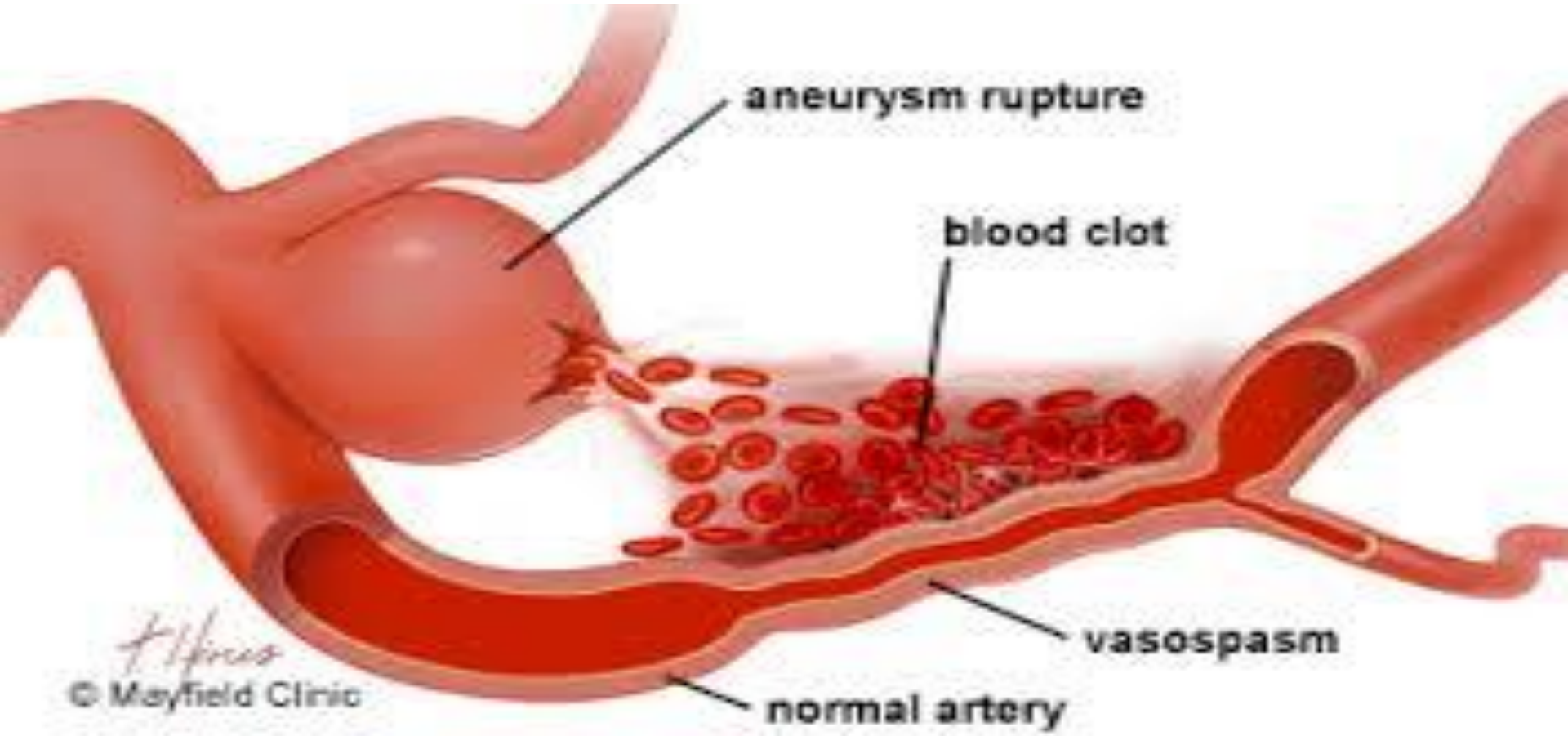
« ΚΑΛΩΔΙΩΜΕΝΟΣ » Συστηματικά - Εγκεφαλικά

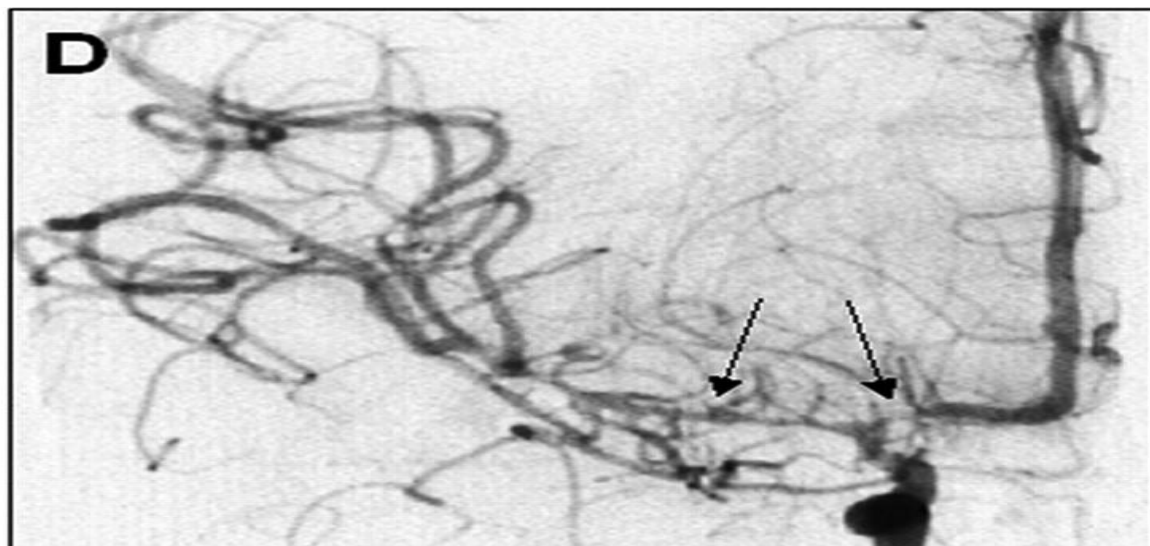
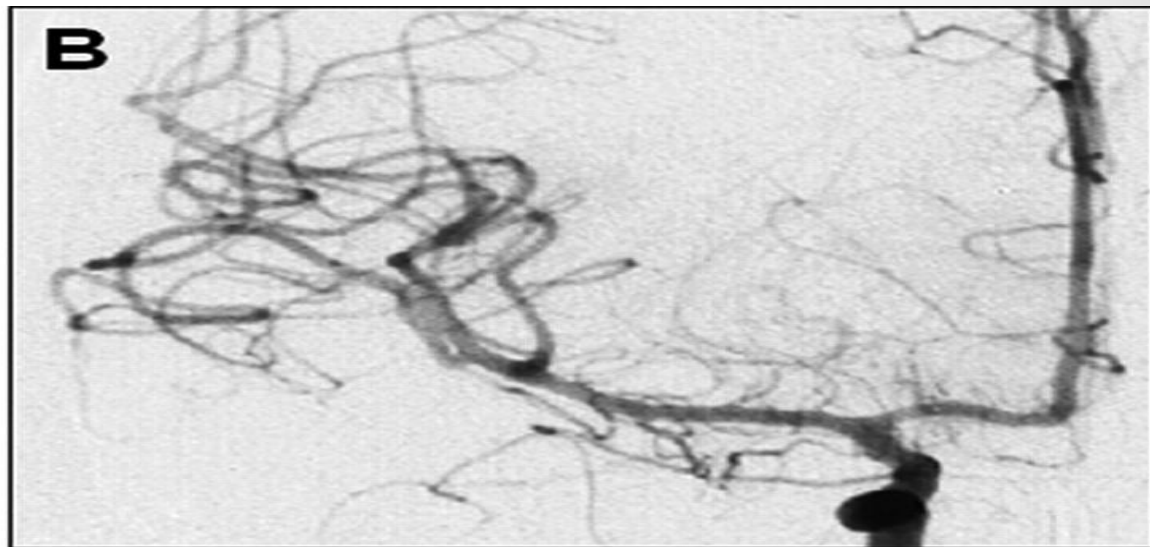
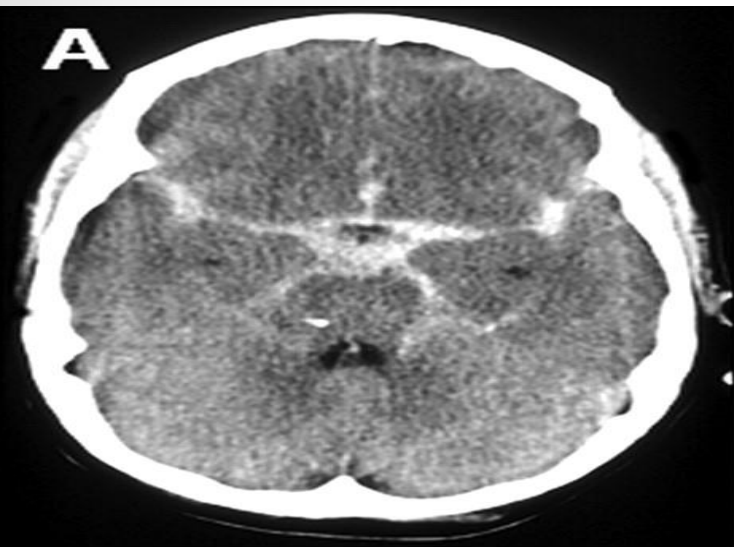
Αγγειοσπασμος 4 - 12η

Προγνωση - 70/35/15

Διαγνωση - Αγγειογρ. - TCD

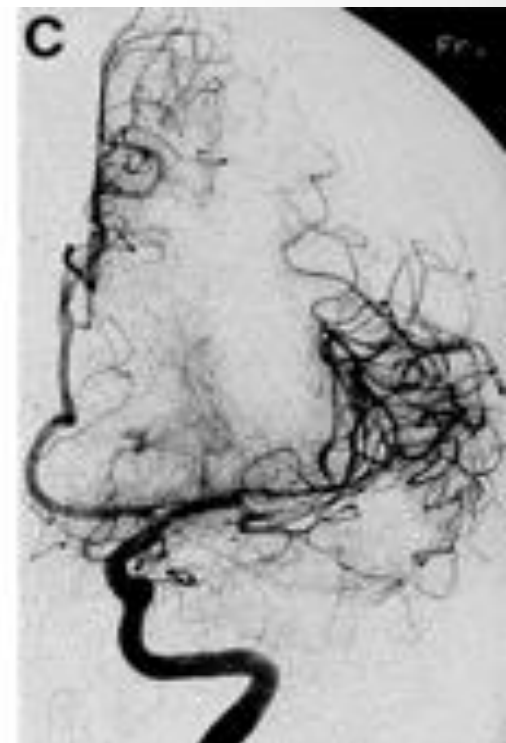
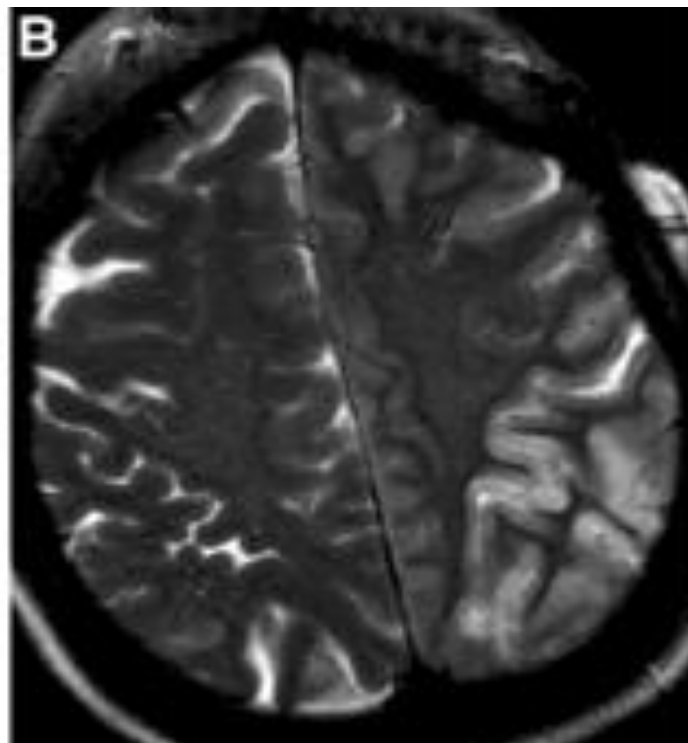
Αγγειοσπασμος Διαχυτος

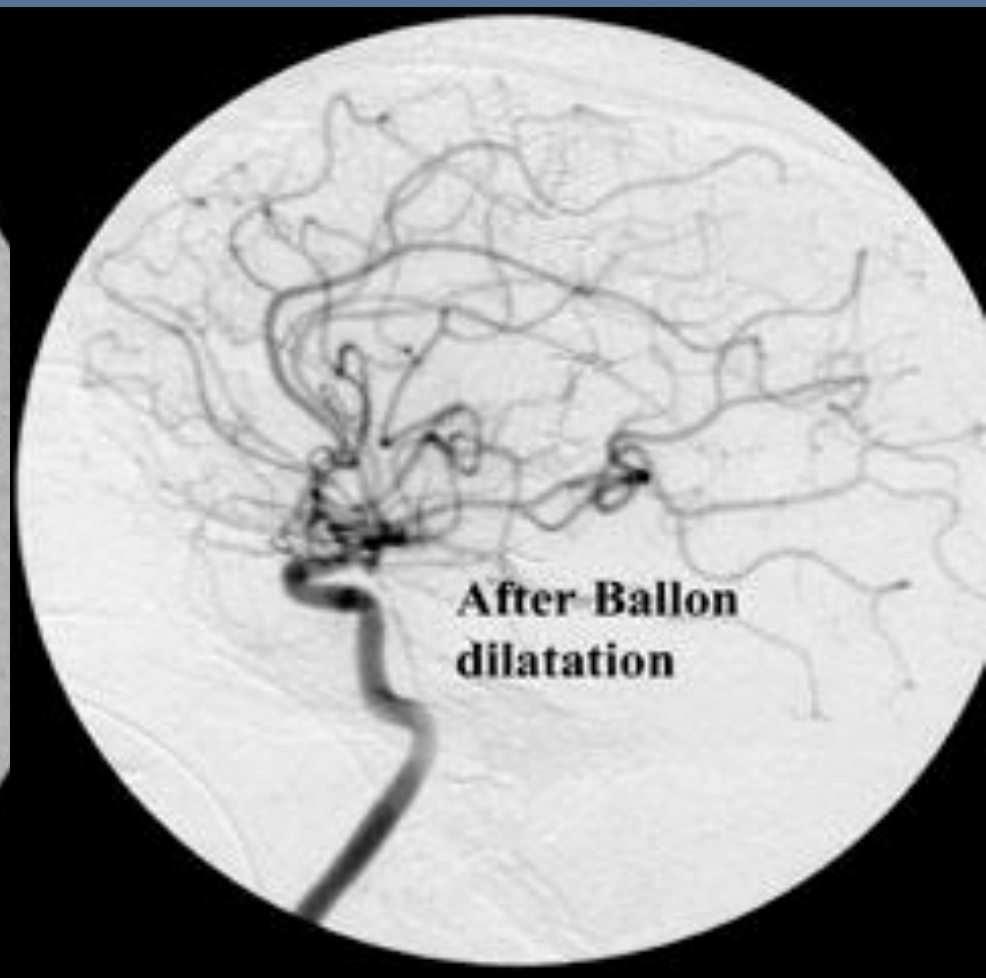
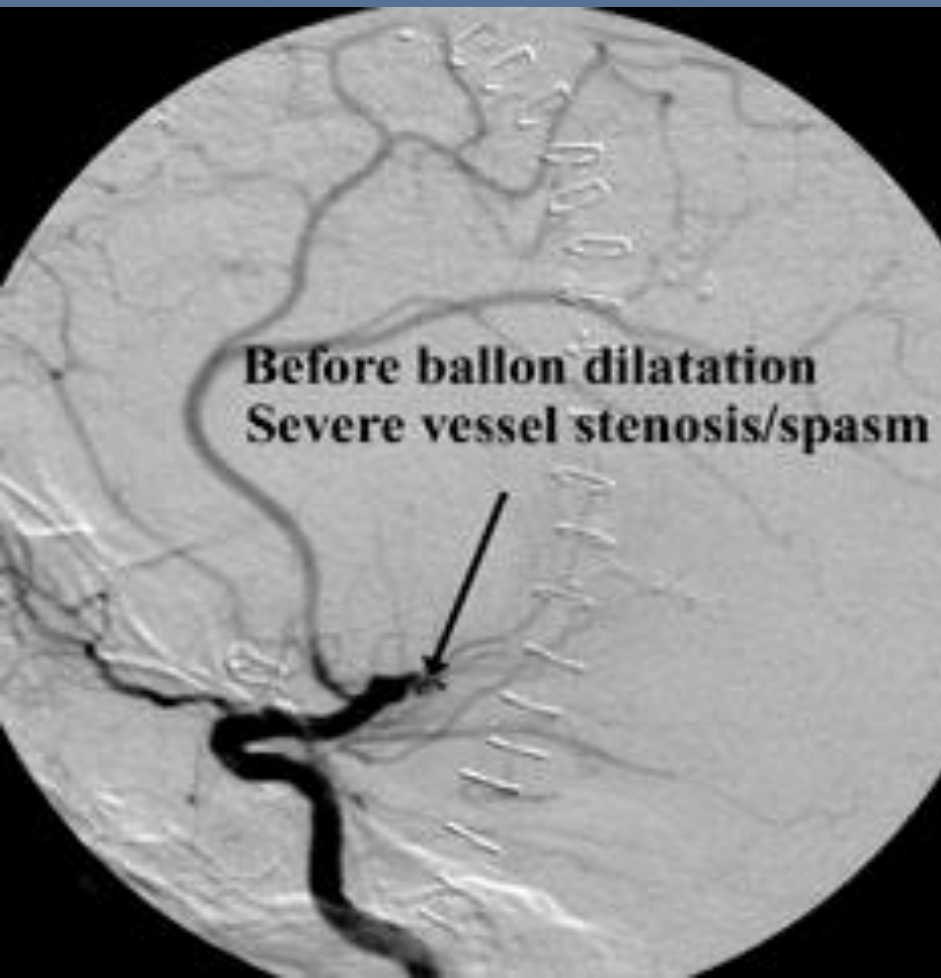

Αγγειοσπασμος Εστιακος

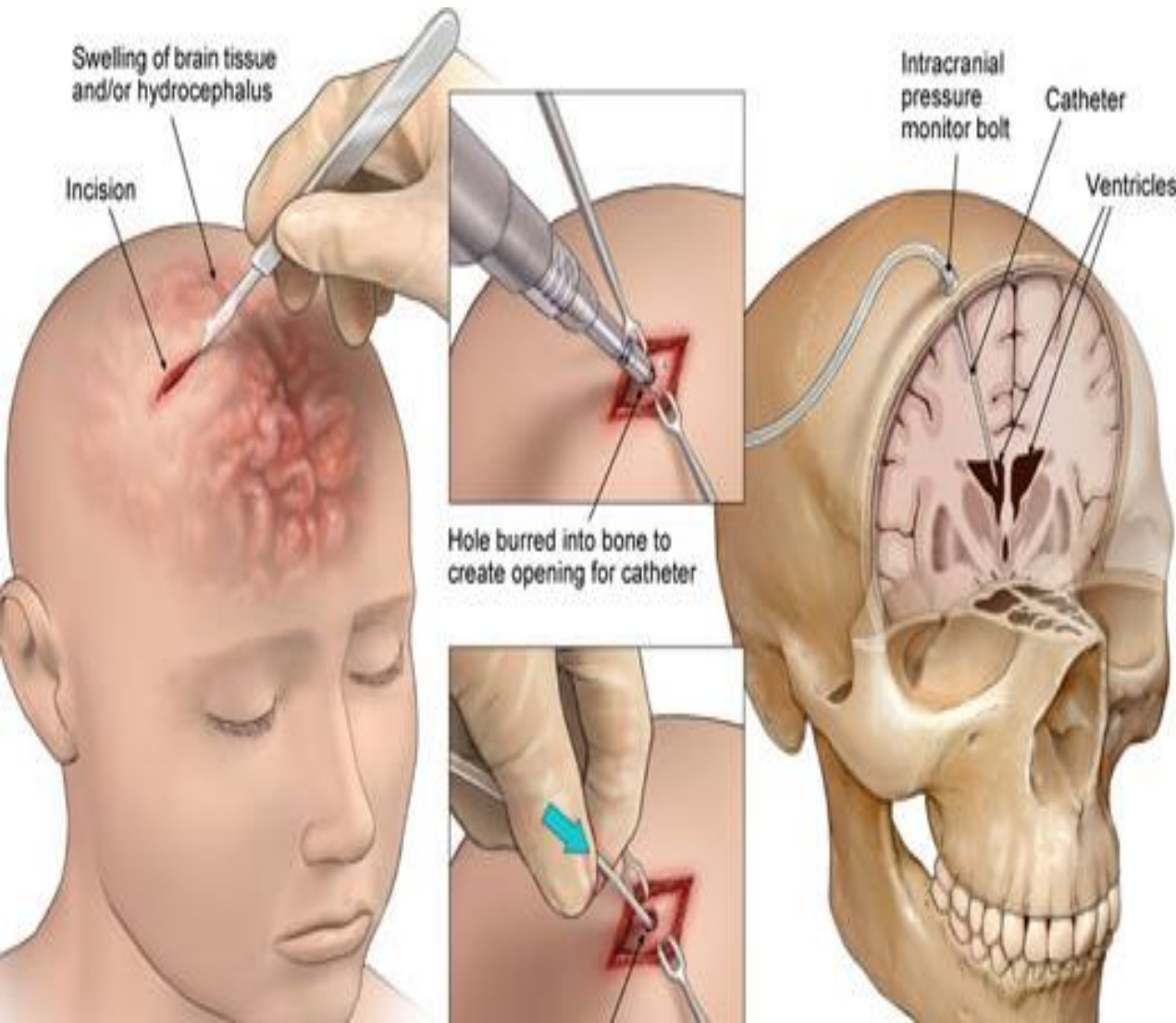
- «Τριπλη»
- Νιμοδιπίνη ΕΦ – ΕΑ
- Μηχανική Διαστολή

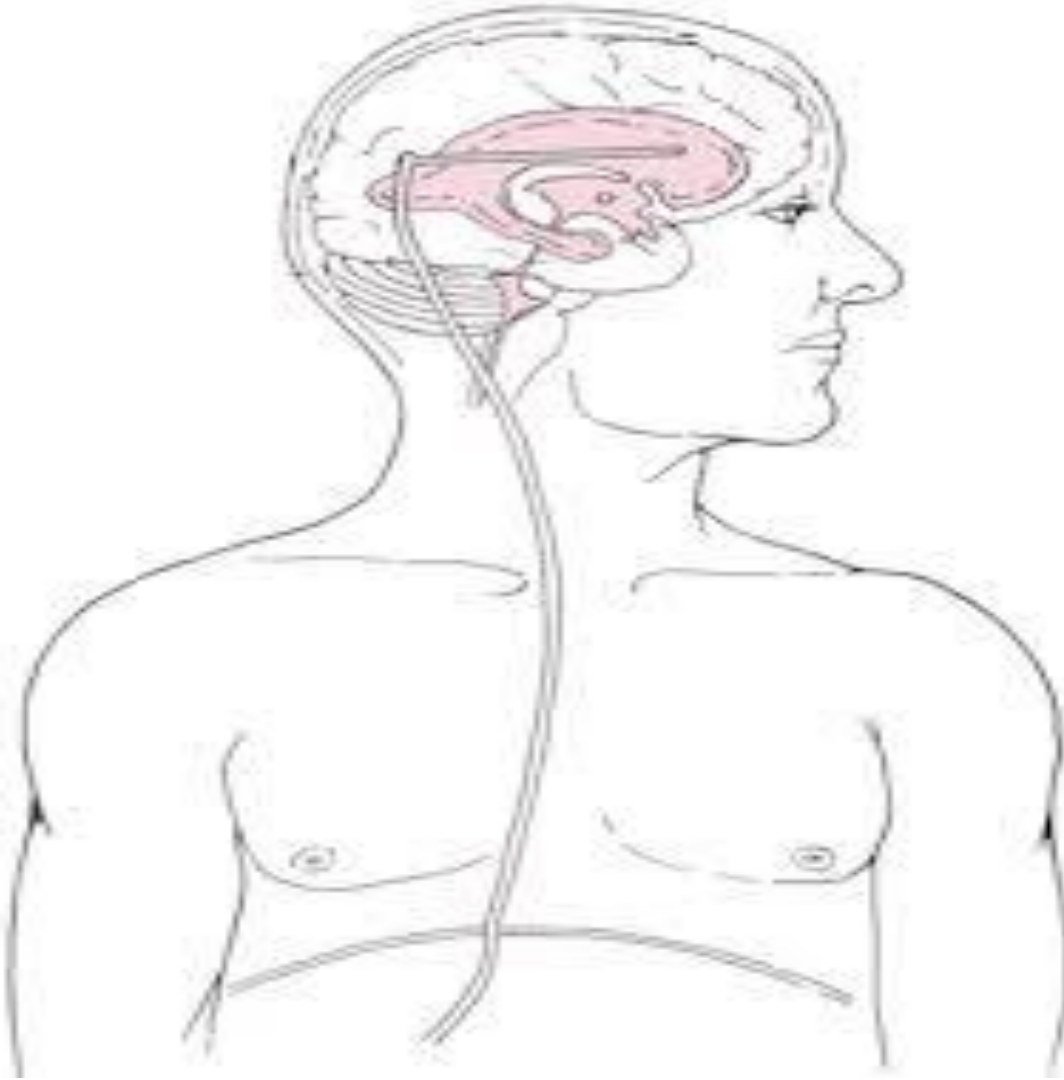
Αγγειοσπασμος Μηχανικη Διαστολη Αγγειοδιασταλτικα

Υδροκεφαλος - Οξεία φαση Κοιλιοστομία

Χρόνια Φάση – Φυσιολ. Πιεσης Βαλβίδα Υδροκεφαλου

Αποκλεισμος Ειδη

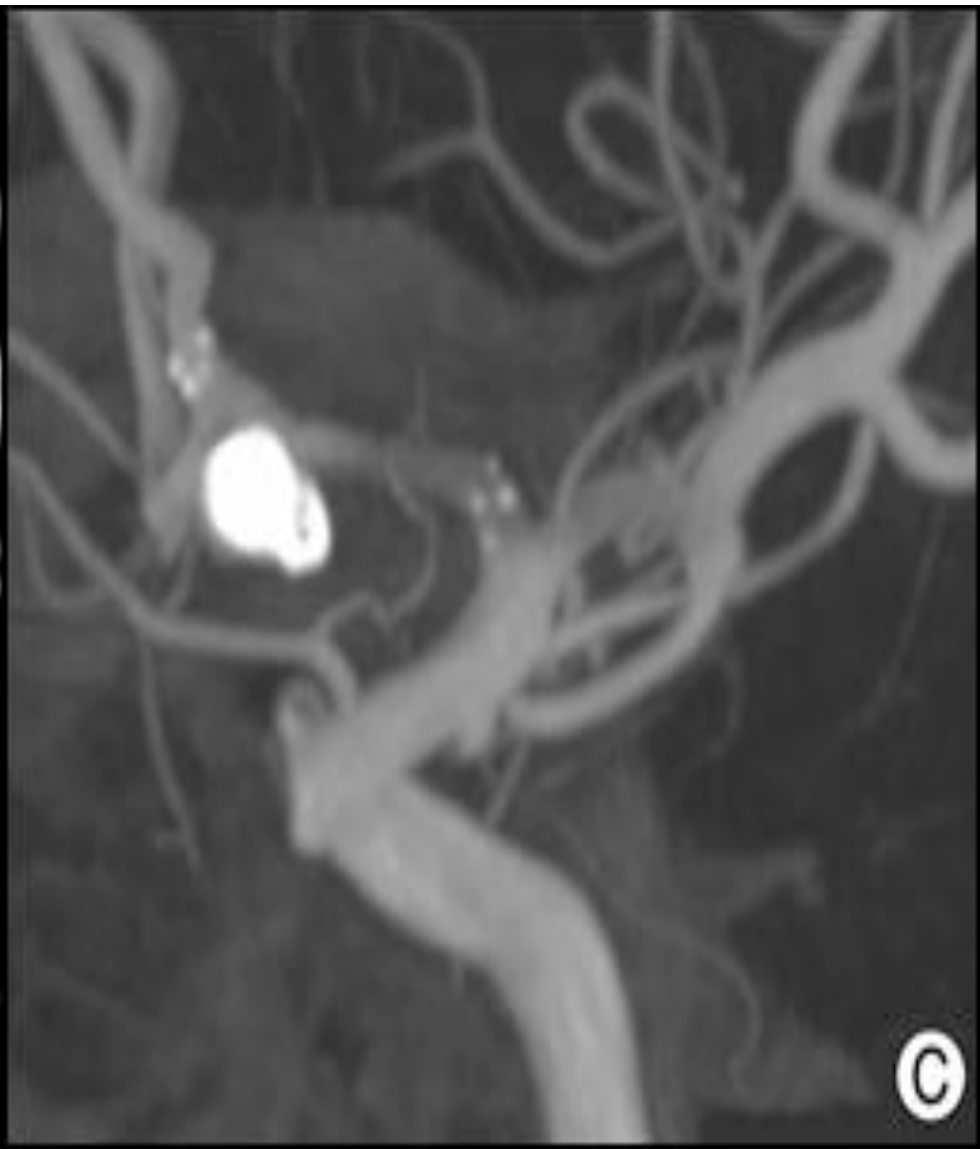
- **Ενδαγγειακος**
- **Χειρουργικος**

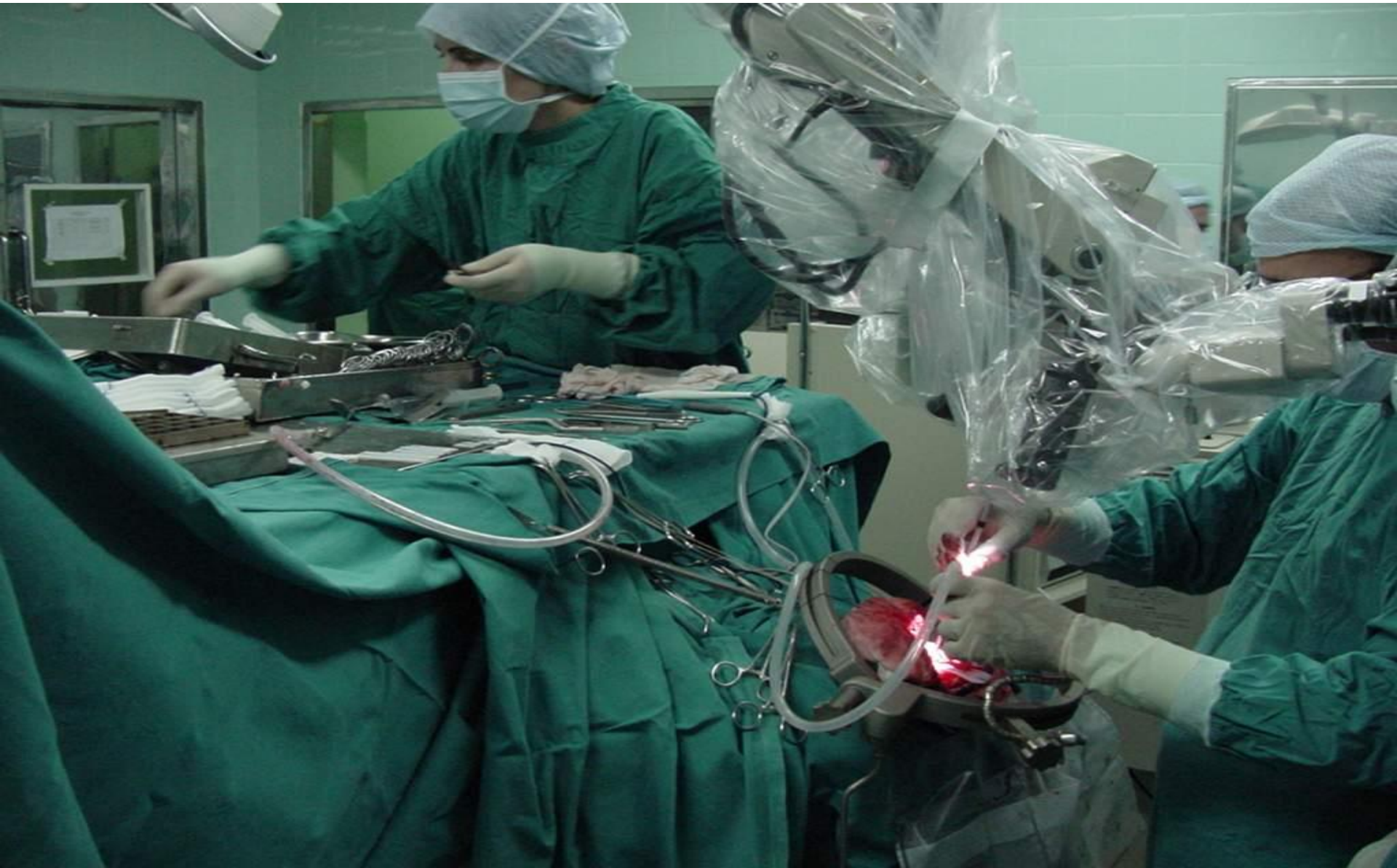
Νευρο-αναισθησια ΜΕΘ

ΕΝΔΑΓΓΕΙΑΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

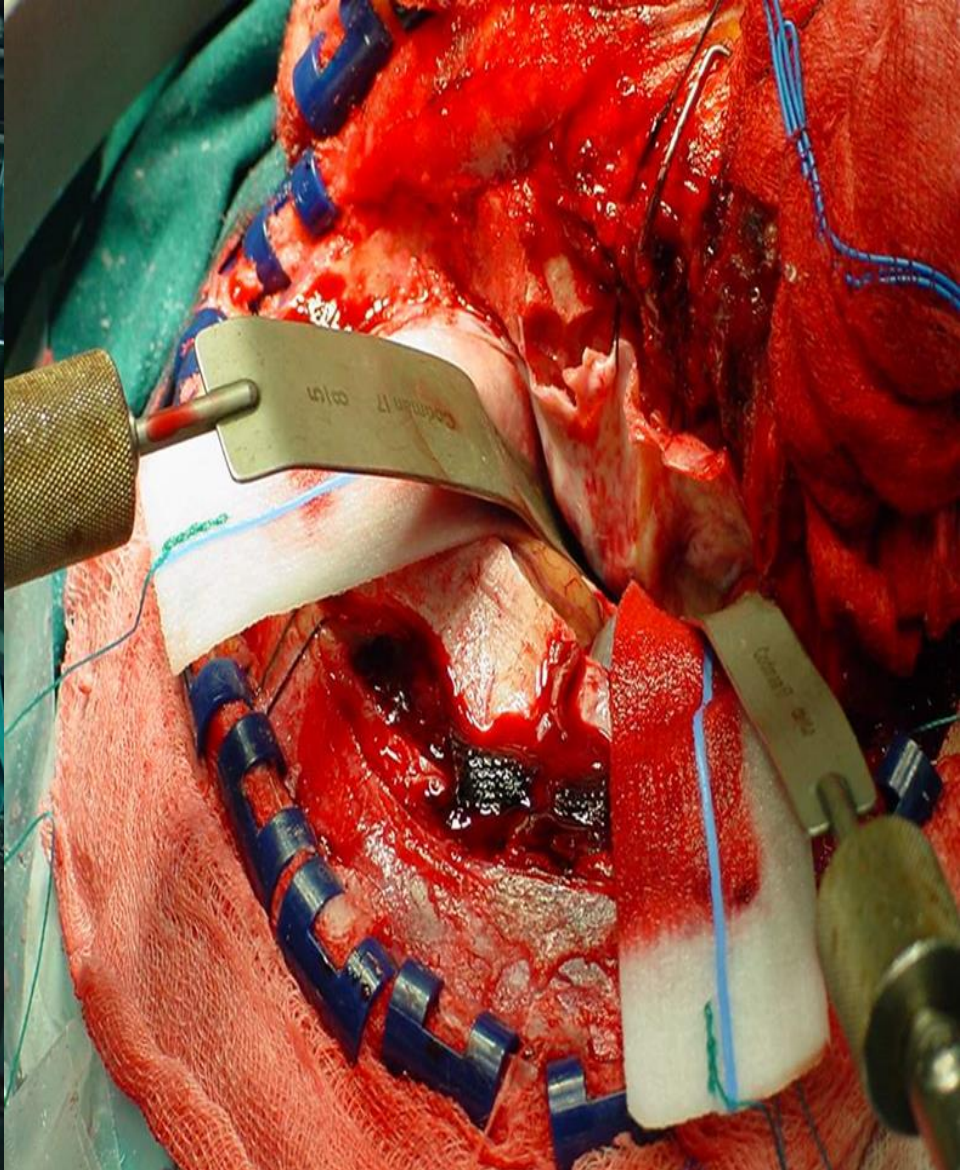

Χειρουργική

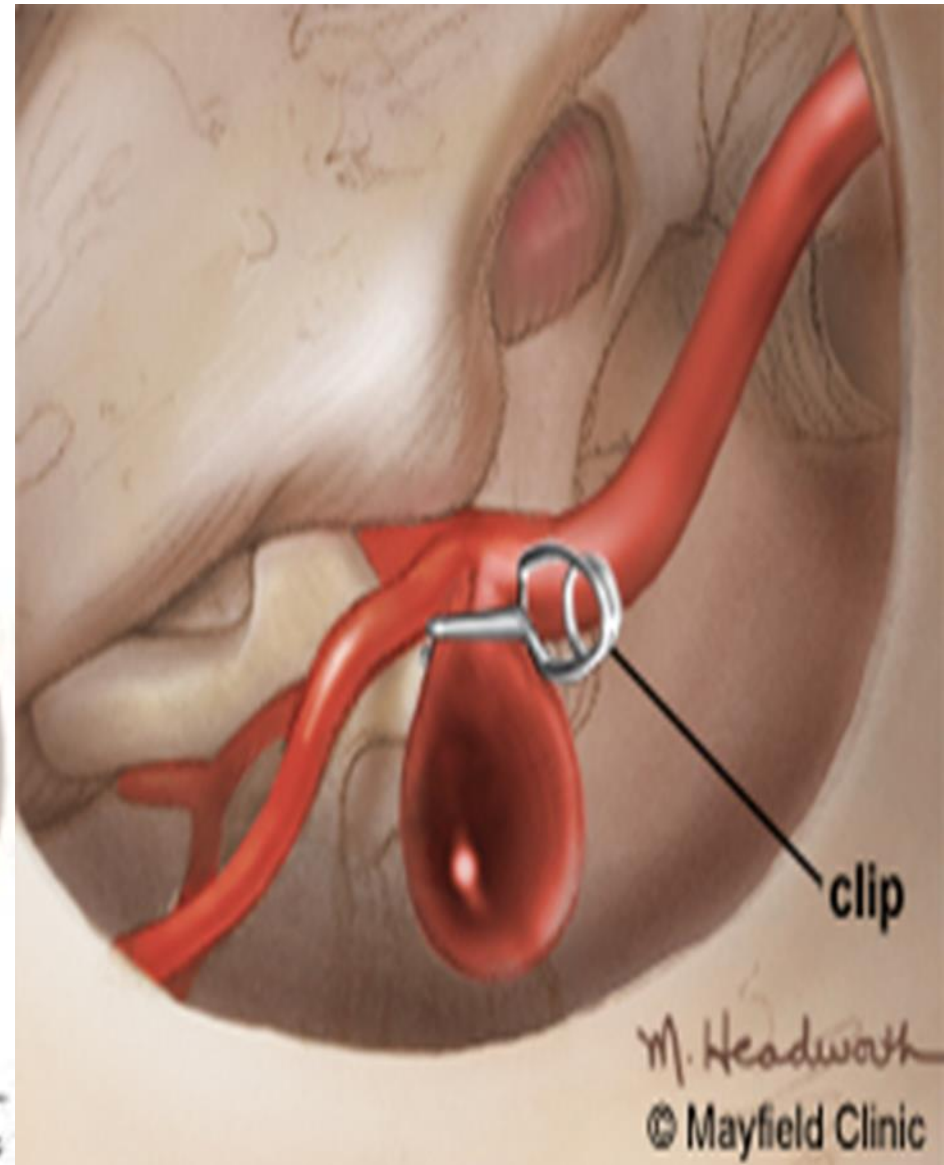
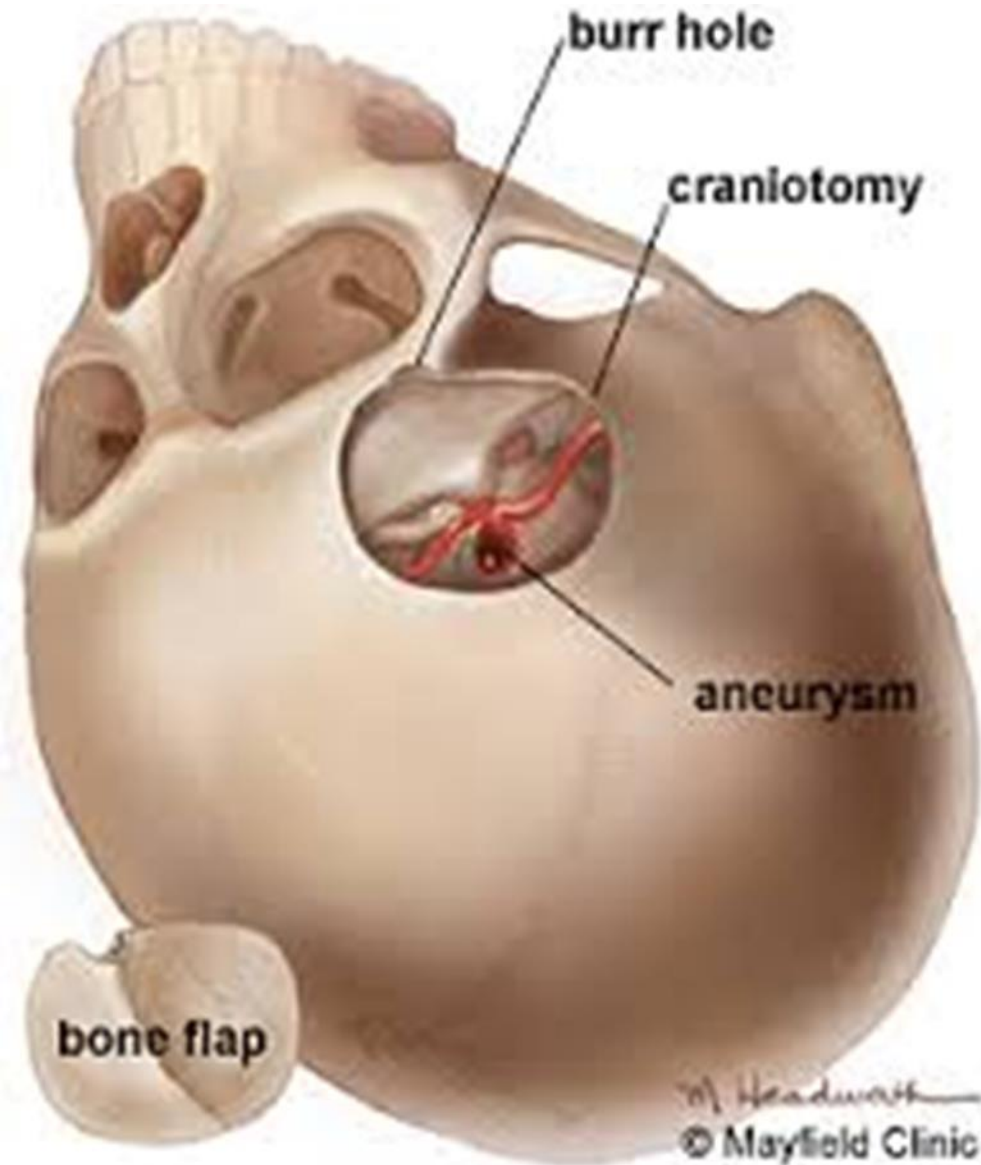

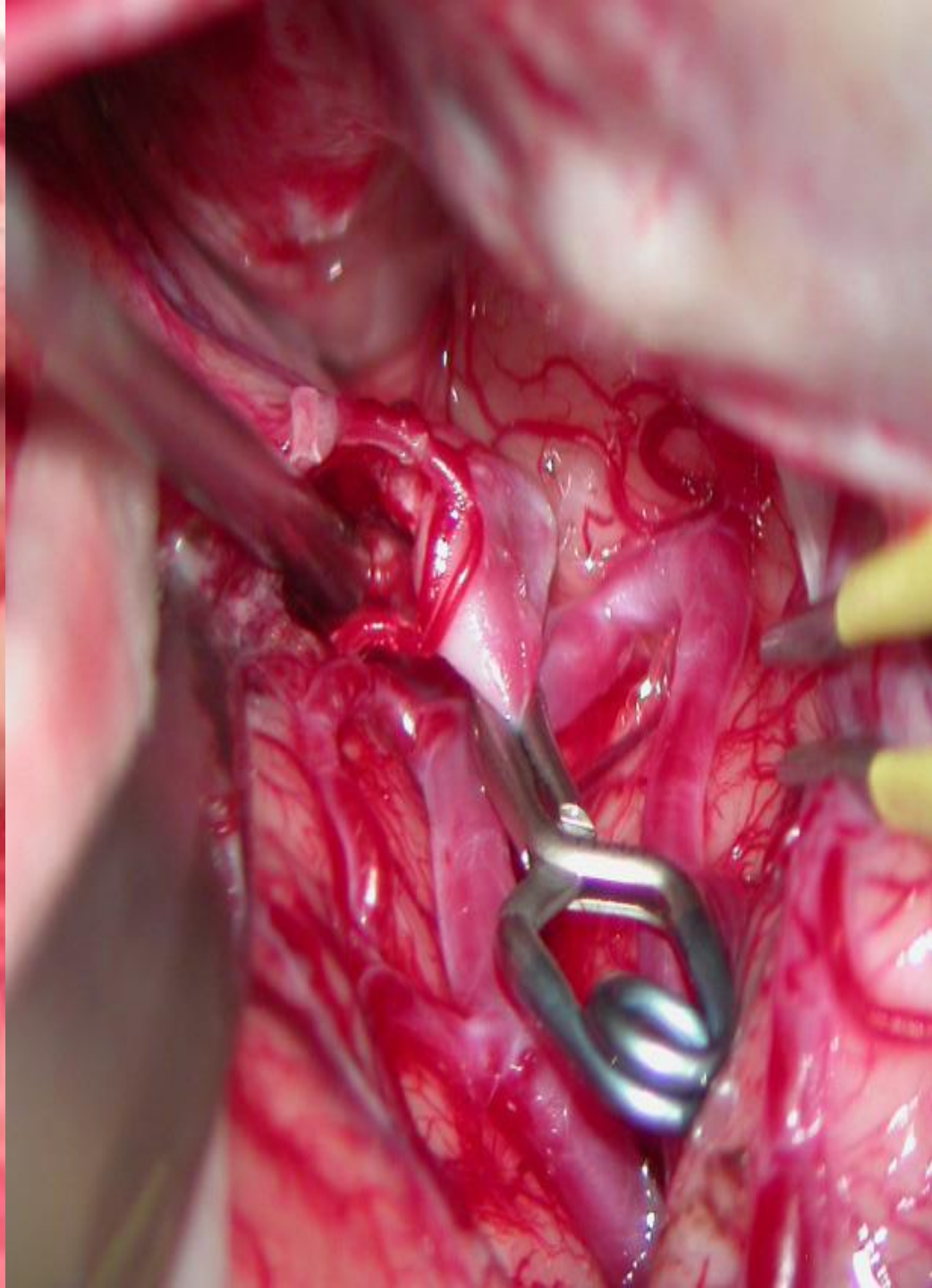

Χειρουργική Αντιμετώπιση

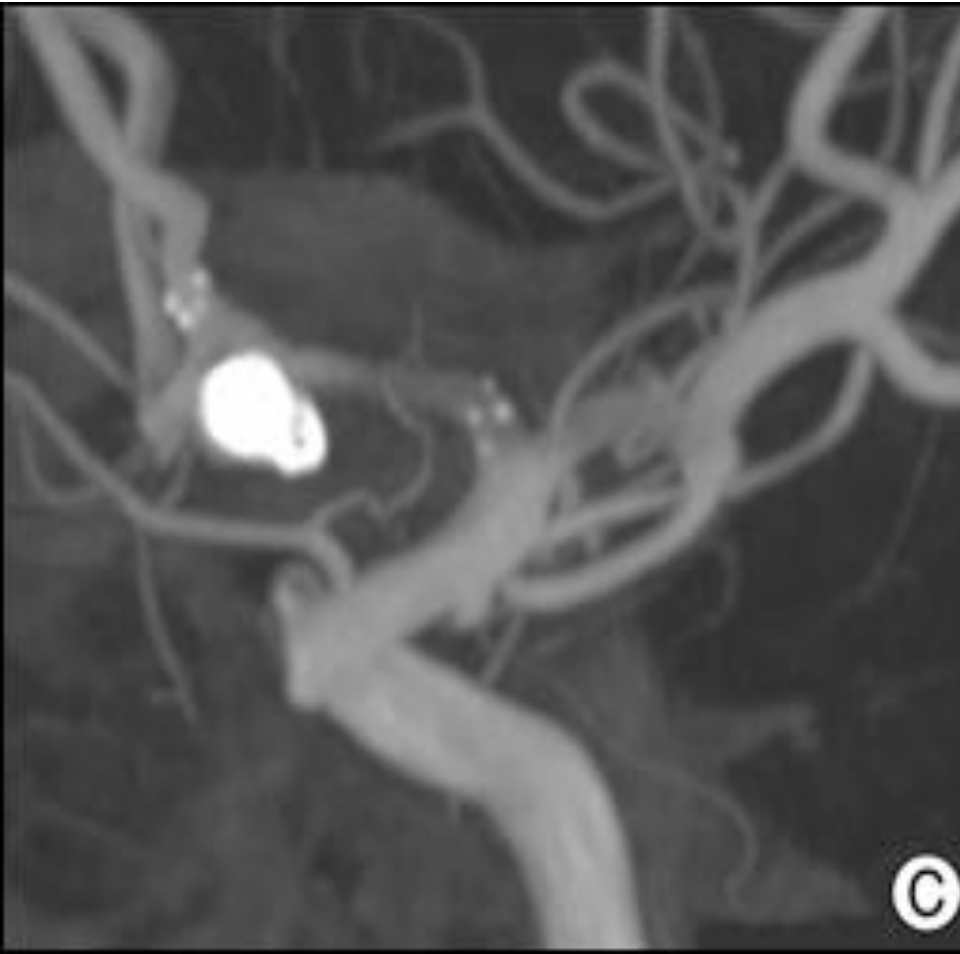

Αγκτηρ - Μανδαλος - Clip

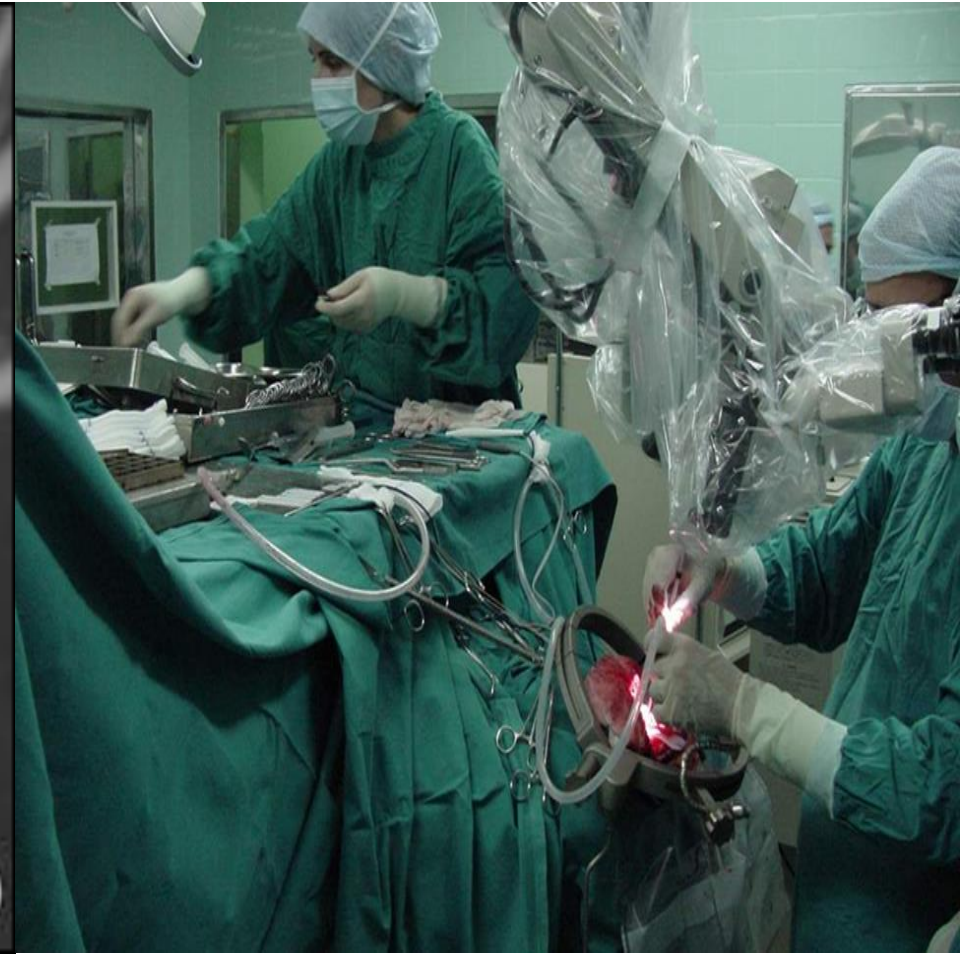

Ενδαγγειακή ; Χειρουργική ;

©

ΥΑ - ΑΝΕΥΡΥΣΜΑ

Μελέτες > 100

- **International Study 1990 (3500)**
- **ISAT 2002 (2143) = Εμβολ. ή Χ**

ISAT

OUTCOME	CLIPPING	COILING
Θ + Αναπηρία	31%	24%
Αναπηρία	22%	16%
Οψιμη αιμορραγία	0.9%	2.9%
Πληρης αποκλεισμος	81%	58%

ISAT

Καταλληλες υπο-ομαδες

CLIPPING

COILING

ΜΕΑ

Αγγειοσπασμος

**Συνοδο αιματωμα
(>50ml)**

Χαμηλη ΗΗ

Ευρυς αυχενας

> 70 ετη

Οπισθια

Εκβαση

Κλινικη Εικονα	Καλη Εκβαση	Κακη Εκβαση
Ολοι	72 %	28 %
Μη Κωμα	89 %	11 %
Κωμα	52 %	48 %

Λανθασμένη Διάγνωση

- Πριν το 1985 = 64%!
- Σημερα = 12%
- Θανατος/σοβαρη αναπηρια X 4

Σφαλματα Παντου

S. Stone

2001 (43)

M. d'Abo

2007 (47)

San Fransisco - Los Angeles
2 - 10 μερες !
Μη κωματωδης
Ημικρανια - Μηνιγγιτιδα
ΣΑ - ΜΕΑ
Εμβολισμος - Κρανιοτομια

J. Biden (76)

- 1988 = ΥΑ, 46
- Κρανιοτομια
- 2^η Κρανιοτομια
- 7 μηνες
- Γερουσια
- Αντιπρωεδρος

Α. Τριτσης

Αδίκος θάνατος - 1992

- 55 ετών
- **ΥΑΧ3**
- Σφαλμα
διαγνωσης

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 1

- ***NX Νοσος***
- ***Διαγνωση: Σφαλμα (κεφαλαλγια)***
- ***Θεραπεια: Εγκαιρη – Εγκυρη***
- ***Προγνωση: 50 – 50***
- ***Ιδανικος ασθενης: Σπανιος***

Συμπέρασμα 2

Κληση ΝΧ: Προ Μυδριασης

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 3

Φαση I

- **Διαγνωση** (Ιατροι/ΤΕΠ/Απεικονιση)
- **NX - ΜΑΦ - ΜΕΘ**
- **Αποκλεισμος ανευρ.**
- **Αγγειοσπασμος ;**
- **Υδροκεφαλος ;**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 4

Φαση II

- Υδροκεφαλος ;
- Ψυχο-νοητική Αποκατάσταση
- Κινητική Αποκατάσταση
- Επανοδος
- Επιληψια
- Αγγειογραφια (2^ο ανευρ ;)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 5

- ΝΧ Εξειδίκευση
- ΙΔΑΝΙΚΑ = STROKE UNIT
- Θεραπεία Μακροχρονη
- Όλα δεν Εμβολίζονται

Ερωτηση 1

52, Θηλυ

Αιφνιδιος/Εντονος
Πονοκεφαλος

Παυσίπονα
ΣΠΙΤΙ

Νευρολογος

ΑΤ

Ερωτηση_2

55, Άρρεν

Αιφνίδιος/Εντονος
Απο 3ωρ. ΑΤ (-)

ΟΝΠ

NX

CTA

Ερωτηση_3

69, Θηλυ

Αιφνιδιος/Εντονος/Επιμονος
Απο 3ημερου

ΑΤ

ΟΝΠ

ΝΧ

Ερωτηση_4

40, Θηλυ

Αιφνιδιος/Εντονος
Απο 2ημερου ΑΤ (-)

ΟΝΠ

NX - CTA